

Covid-19 Bilgi ve İletişim Ağı Proje Final Raporu



KODN

Köy Okulları Değişim Ağı

KÖY OKULLARI DEĞİŞİM AĞI DERNEĞİ
Kuruluş tarihi: 5 Aralık 2016

Murat Reis Mah. Gazi Cad. No: 79
Bağlarbaşı Üsküdar/İstanbul
0216 343 73 43

www.kodegisim.org
bilgi@kodegisim.org



İçindekiler

Giriş	1
Proje Hedef ve Amaçları	2
Proje Koordinasyon Ekibi, İş Birliği Yaptığımız Kişiler ve Kurumlar	2
Yöntem	5
Erişim Verileri	6
Bulgular	9
İçerik Geliştirme Süreci	11
Yaklaşımımız	11
İçerik Takvimi	11
Proje Kapsamında Tespit Edilen İhtiyaçlar ve Geliştirilen İçerikler	12
Kaynaklarımız ve İş Birliklerimiz	15
Proje Çıktıları ve Öğrenimler	17
Karar Vericilerle İzin Süreçleri	17
Geri Bildirim Aramaları	17
Odak Grup Çalışmaları	18
Diğer Öğrenimler	19
Öneriler	20
Geleceğe Dair Notlar	21
Risk Yönetimi, Yaşanılan Sorunlar ve Bulunan Çözümler	21
Sonuç	23

Ekler

- Ek-1: Ulaşılan kişilerin il bazlı dağılımı
- Ek-2: Ulaşılan kişilerin ilçe bazlı dağılımı
- Ek-3: Ağa katılan kişilerin il ve ilçe bazlı dağılımı

Giriş

Köy Okulları Değişim Ağı (KODA) fikri, çoğu zaman yoksunluklarıyla gündeme gelen köy okullarının, aslında hayalimizdeki eğitim için büyük fırsatlar sunabileceği inancıyla ortaya çıktı. İlk saha çalışmalarına 2015 yılında başladığımız KODA'da, 2016 yılının Aralık ayında dernek olduk. Türkiye'nin dört bir yanındaki köylerde çalışan idealist öğretmenler, eşit eğitimin gücüne inanan eğitimci, değişime inancı tam eğitim gönüllüleri olarak bir araya geldik. Yola çıktık, bu yolun adını da KODA koyduk.

Dünya genelinde etkisini gösteren Covid-19 pandemisi ile birlikte, Türkiye'de birçok alanda değişimler yaşandı. Eğitim alanı da pandemiden yoğun şekilde etkilenen alanlardan biri oldu. Eğitim alanında yaşanan değişimlerle birlikte biz de KODA olarak faaliyetlerimizi hızlı bir biçimde uzaktan çalışma yöntemlerine uyarladık. Çevrim içi ortama taşıdığımız saha faaliyetlerimizin yanında, aynı zamanda uzaktan eğitim sürecinde kırsalda yaşanan sorunları tespit etmek ve bu sorunlara çözümler geliştirmek amacıyla KODA Çözüm Masası'nı kurduk. Çözüm Masası'nda yaptığımız çalışmalar ile Türkiye'nin kırsal bölgelerinden 400 öğretmene ve 8.000'den fazla öğrenciye ulaştık.

Pandeminin ilk günlerinden itibaren başlayan Çözüm Masası deneyimi bize, öğretmenler kadar köydeki diğer paydaşların da önemini yeniden gösterdi. Kırsal bölgelerde yaşayanlarla doğrudan kurulan tüm bağlantıların, pandemi sürecinde başta çocuklar olmak üzere tüm toplumu korumak için gerekli olduğunu yine bu süreçte daha iyi anladık.

Türkiye genelindeki ilköğretim öğrencilerinin yaklaşık yüzde 30'unun, uzaktan eğitim sürecinde çeşitli zorluklar yaşadığını ve önemli bir kısmının uzaktan eğitim imkanlarına erişemediğini biliyoruz. Kahane Vakfı'nın finansal desteği kapsamında geliştirdiğimiz Covid-19 Bilgi ve İletişim Ağı Projesi ile bir yandan pandemi sürecinde kırsaldaki eğitimi desteklemeye devam ederken bir yandan da KODA'nın yereldeki köklerini güçlendirme ve derinleştirme çalışmaları yürütmeyi hedefledik.

Proje kapsamında telefon aramaları yoluyla ulaşacağımız 3000 köy ve kırsal mahalle muhtarını odak aldığımız bir süreçte kırsaldaki ebeveynler, kanaat önderleri, gençler, imamlar gibi pek çok farklı paydaşla ilişkilerimizi güçlendirmeyi amaçladık. Kurduğumuz WhatsApp gruplarına her hafta düzenli olarak gönderdiğimiz içeriklerle çocukların gelişimini desteklemeyi ve çocuk, ebeveyn, öğretmen arasındaki ilişkileri pandemi sürecinde dayanıklı ve sürdürülebilir kılmayı hedefledik. İçeriklerimizi Covid-19 Bilgi ve İletişim Ağı Projesi kapsamında farklı sivil toplum kuruluşları ve KODA'daki gönüllü eğitimci, uzmanlar ve öğretmenler ile birlikte tasarladık ve geliştirdik.

Geliştirdiğimiz ve gruplarda paylaştığımız içeriklerin ağ üyelerinin ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığını öğrenmek, geliştirilmeye açık alanları ve önerileri onlardan dinlemek üzere 8. ve 16. haftaları geri bildirim aramalarına ayırdık. Ağ üyelerinin %30'luk bir kısmına rastgele yaptığımız aramalar yoluyla ulaştık ve geri bildirimlerini alarak projemizi besleyecek alanlar açmayı hedefledik.

Projemizi bir aylık hazırlık süreci, dört aylık arama maratonu ve bir aylık raporlama dönemi olmak üzere altı ay olarak takvimlendirdik. Proje süresince birbirinden farklı paydaşlarla temas etmek, onlara kulak vermek, ihtiyaçlara yönelik olarak çözümler üretmek, on iki kişilik proje ekibimizin ve KODA merkez ofis çalışanlarının temel hareket noktası oldu.

Proje Final Raporu sırasıyla projemizin hedef ve amaçları, proje ekibi ve iş birliği yaptığımız kişiler ve kurumlar, yöntem, erişim verileri, bulgular, içerik geliştirme süreci, proje çıktıları ve öğrenimler, geleceğe dair notlar ve sonuç kısmından oluşuyor.

Proje Hedef ve Amaçları

Covid-19 Bilgi ve İletişim Ağı Projemizin hedef ve amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- Köylerdeki muhtarlar ve aileler başta olmak üzere kırsalda eğitimin tüm paydaşlarına ulaşan; eğitim, halk sağlığı ve kırsal kalkınma meselelerinde bu paydaşları işin içine katan bir ağ kurmak,
- Bu ağ sayesinde başta eğitim olmak üzere pandemiyle bağlantılı tüm konularda doğrudan yerel kaynaklara dair paydaşlar ile ihtiyaç tespitleri yapmak,
- Edindiğimiz bilgiler ve tespit ettiğimiz ihtiyaçlar doğrultusunda kırsal bölgelerdeki ailelere yönelik kapsamlı ve sürdürülebilir çalışmalar planlamak,
- Kırsal bölgelerdeki yetişkinlere Covid-19, uzaktan eğitim ve bu süreçte çocukların gelişimlerini desteklemeye dair neler yapılabileceğine yönelik bilgilendirici içerikler ulaştırmak,
- Tüm içeriklerimizi deneyimli köy öğretmenleri, gönüllü eğitimcilerimiz ve benzer alanlarda çalışan kurumlar ile birlikte üretmek,
- Kırsal bölgelerdeki çocukların salgın ve alınması gereken önlemler hakkında doğru bilgiye ulaşmalarını sağlamak,
- Okula dönüş ve uzaktan eğitime devam edilmesi gibi senaryolara uygun şekilde her çocuğun nitelikli eğitim hakkına erişebilmesini sağlamak için hem çocukları hem de yetişkinleri desteklemek,
- Yerel ve merkez arasında köprü kurarak kırsalda eğitimin paydaşları arasındaki etkileşimi güçlendirmek,
- Kırsal bölgelerde pandemi ve doğal afet gibi durumlarda aksiyon almaya yönelik dayanıklı bir ağ yapısı oluşturmak,
- Bu ağ sayesinde KODA'nın eğitim anlayışını, ürettiği içerikleri ve faaliyetleri yerelde kökleştirerek yaygınlaştırmak.

Proje Koordinasyon Ekibi, İş Birliği Yaptığımız Kişiler ve Kurumlar

Proje Koordinasyon Ekibimiz:

Bariş Coşkun - Proje Koordinatörü
Gökçe Uysal - İçerik Geliştirme Koordinatörü
Öykü Kocaman - Saha Koordinatörü
Yunus Emre Demir - İletişim Koordinatörü
Ayça Elveren - Arama Ekibi Üyesi
Başak Doğan - Arama Ekibi Üyesi
Çağhan Süzgün - Arama Ekibi Üyesi
Damla Özçelik - Arama Ekibi Üyesi
Ece Can - Arama Ekibi Üyesi
Gizem Akdoğan - Arama Ekibi Üyesi
Hatice Azin - Arama Ekibi Üyesi
İbrahim Ufuk Aşık - Arama Ekibi Üyesi
Simge Bağcı - Arama Ekibi Üyesi

Cavit Yeşildağ - KODA Eğitim Danışmanı ve Bölge Temsilcisi
Gülsüm Duman - KODA Eğitim Uzmanı
Melis Tutan - Proje Gönüllüsü
Yurdanur Kaur - Proje Gönüllüsü
Funda Başak - Proje Gönüllüsü, Seslendirme Sanatçısı

İş Birliği Yaptığımız Kişiler, Kurumlar ve Yayınlar

İçerik geliştirme sürecinde gönüllü desteğini aldığımız kişiler:

Ahmet Çifci - Sınıf Öğretmeni
Ceyda Özkavalcıoğlu - Eğitici Eğitimci
Ezgi Tatar - Orff-Schulwerk Elementer Müzik ve Hareket Eğitimci
İlkay Nişancı - Orff-Schulwerk Elementer Müzik ve Hareket Eğitimcisi
Sinem Gül - Psikolojik Danışman
Şeyma Gür - Sınıf Öğretmeni

Destek aldığımız kurumlar ve yayınlar:

Az Malzemeye Sıkıntıyla Baş Etme Etkinlikleri Kitapçığı (Melda Akbaş, Ceren Suntekin, Gözde Durmuş)
KODA Çözüm Masası
Anne Çocuk Eğitim Vakfı - AÇEV
Başka Bir Okul Mümkün Derneği - BBOM
Pandemiye Duyarlı Okullar
Tarlabaşı Toplum Merkezi - TTM
Önemsiyoruz Derneği
YÖRET Vakfı





Yöntem

3000 köy ve kırsal mahalle muhtarına telefon aramaları yoluyla ulaşmayı ve 1500 kişiyi ağımıza dahil ederek paylaşacağımız içeriklerden faydalanmalarını hedeflediğimiz Covid-19 Bilgi ve İletişim Ağı Projemizin yöntemine dair aşamaları şu şekilde sıralayabiliriz: Telefon Aramaları, WhatsApp Gruplarının Kurulması ve Üyelerin Dahil Olması, İçeriklerin Geliştirilmesi, İçeriklerin Gruplarda Paylaşılması ve Geri Bildirim Süreçleri.

1. Telefon Aramaları

8 kişilik arama ekibimizle her hafta yaklaşık 350 arama yaptık. Bilgi vermek isteyen muhtarlar, ebeveynler, öğretmenler ve okul yöneticileri ile niteliksel bilgi almayı hedeflediğimiz arama formları üzerinden görüşmeler gerçekleştirdik. Arama formlarımızda özel olarak hazırladığımız 20 soru ile pandemi sürecinde kırsaldaki ihtiyaçları daha yakından anlamayı ve tespit etmeyi, hangi alanda eksikliklerin olduğunu görmeyi amaçladık.

2. WhatsApp Gruplarının Kurulması ve Üyelerin Dahil Olması

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamındaki yasal yükümlülüklerimiz gereği ağımıza katılmak isteyen potansiyel üyelerimize, her hafta özel olarak kurduğumuz WhatsApp gruplarına ait davet linkleri yollayarak kendi rıza ve beyanları ile gruplara katılmalarını sağladık. Her hafta düzenli olarak kurduğumuz gruplarımıza girişler tamamlandığında ilk içerik paketimizi göndererek paylaşımlara başladık. Gruplarımıza her hafta ortalama 90 kişi davet linki kullanarak katıldı.

3. İçeriklerin Geliştirilmesi

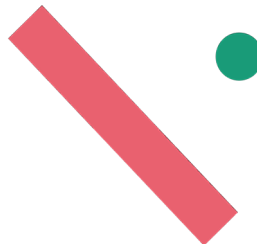
Eğitim ve sağlığa ilişkin bilgilendirmelerin yanı sıra pandemi sürecinde evde bozulan rutinlerin yeniden kurulmasını sağlamak; çocuklara güvende olduklarını hissettirmek; çocukların fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişim alanlarını desteklemek; ebeveynler ile çocuklar arasındaki iletişimi güçlendirmek ve aile - okul iletişimini desteklemek için içerikler geliştirdik. İçeriklerimizi tavsiye, etkinlik, masal önerisi ve bilgilendirme içeriği şeklinde çeşitli türlerde hazırladık. Yazılı metin, görsel ve ses kaydı olarak hazırladığımız içerikleri geliştirirken farklı uzman, eğitimci ve sivil toplum kuruluşlarından destek aldık.

4. İçeriklerin Gruplarda Paylaşılması

İçerikler geliştirildikten sonra planladığımız takvime uygun şekilde haftanın üç günü içeriklerimizi gruplarda paylaştık.

5. Geri Bildirim Süreçleri

Arama maratonumuzun 8. ve 16. haftalarında geriye dönük olarak Ağ üyelerimizin %30'luk bir kesimine rastgele geri bildirim aramaları yoluyla ulaştık. Geri bildirim formları çerçevesinde içeriklerin takip, paylaşılma oranı ve etkisi gibi gelişmeleri ölçerken aynı zamanda projeye dair geri bildirimler aldığımız süreçler yürüttük. Bu aramalarda temel odağımız projenin gidişatında aksayan yönleri Ağ üyelerimizden duymak ve bu alanlarda çözümler üretmek, iyi giden yönleri güçlendirmek oldu.



4 ayda (Eylül 2020-Ocak 2021)

6.807 arama yaptık.

Bu aramaların **5.489** 'u yanıtlandı.

Yanıtlayanların **2.398** 'iyle kapsamlı görüşmeler gerçekleştirdik.

**Kapsamlı görüşmeler
gerçekleştirdiğimiz 2.398 kişinin**

2.009 'u muhtar,

233 'ü öğretmen,

32 'si veli.

Bu kişilerden **1.504** 'ü ağımıza katıldı!

1.504 ağ üyesinin

968 'i muhtar,

290 'i öğretmen,

56 'sı veli.

Erişim Verileri

10 Eylöl 2020 / 10 Ocak 2021 aralığındaki dört aylık süreçte 8 kişilik arama ekibimiz toplamda 6.807 arama yaptı. Bu aramalar sonucunda 81 il, 318 ilçe, 4.982 köy ve kırsal mahalleden 5.489 kişiye ulaştık.

Ulaşılan kişilerin il ve meslek dağılımlarını aramalar, arama formları ve ağı katılım çerçevelerinden incelememiz mümkündür.

81 il içinde en fazla kişiye ulaştığımız 10 ili şu şekilde sıralayabiliriz:

şehir	Kişi sayısı
Mardin	716 kişi
İzmir	385 kişi
şanlıurfa	255 kişi
Bursa	193 kişi
Muş	176 kişi
Adana	175 kişi
Muğla	170 kişi
Edirne	164 kişi
Bingöl	156 kişi
Hakkari	142 kişi

318 ilçe içinde en fazla kişiye ulaştığımız 10 ilçeyi şu şekilde sıralayabiliriz:

İl	İlçe	Kişi Sayısı
Mardin	Kızıltepe	216 kişi
şanlıurfa	Harran	128 kişi
Hakkari	Yüksekova	117 kişi
Mardin	Derik	114 kişi
Mardin	Artuklu	103 kişi
Yozgat	Sorgun	93 kişi
İzmir	Tire	88 kişi
Muş	Malazgirt	85 kişi
İğdır	Tuzluca	85 kişi
Mardin	Midyat	83 kişi



Ulaştığımız 5.489 kişinin meslek ve unvana göre dağılımı şu şekildedir:

Meslek / Unvan	Kişi Sayısı
Muhtar	4458 kişi
Öğretmen	483 kişi
Okul İdarecisi	406 kişi
Veli	93 kişi
Diğer	49 kişi

Ulaştığımız 5.489 kişinin 2.398'i ile arama formu çerçevesinde görüşmeler gerçekleştirdik. Arama formlarının il bazlı dağılımını incelediğimizde ilk 10 ili şu şekilde sıralayabiliriz:

İl	Form Sayısı
Mardin	501 kişi
İzmir	169 kişi
Şanlıurfa	118 kişi
Muş	93 kişi
Edirne	79 kişi
Bingöl	74 kişi
Malatya	69 kişi
Zonguldak	58 kişi
Denizli	56 kişi
Afyonkarahisar	54 kişi

Arama formlarının ilçe bazlı dağılımını incelediğimizde ilk 10 ilçeyi şu şekilde sıralayabiliriz:

İl	İlçe	Kişi Sayısı
Mardin	Kızıltepe	171 kişi
Mardin	Derik	87 kişi
Mardin	Midyat	69 kişi
Mardin	Artuklu	61 kişi
İzmir	Tire	52 kişi
İzmir	Bergama	51 kişi
Mardin	Savur	51 kişi
Adıyaman	Kahta	48 kişi
Muş	Malazgirt	48 kişi
Kocaeli	Kandıra	47 kişi

Arama formu çerçevesinde bilgi aldığımız kişilerin meslek ve unvana göre dağılımları şu şekildedir:

Meslek / Unvan	Kişi Sayısı
Muhtar	2009 kişi
Öğretmen	233 kişi
İdareci	105 kişi
Veli	32 kişi
Diğer	12 kişi
İmam	6 kişi

Arama formları çerçevesinde yaptığımız görüşmelerden eğitim, sağlık, iletişim gibi üst başlıklarda bilgiler edindik.

Sağlık

- Kişilerin %56.6'sı köylerinde Covid-19 vakası görüldüğünü, %41.4'ü görülmediğini, %2'si fikri olmadığını,
- %75.6'sı köylerinde sağlık ocağı olmadığını ifade etmiştir.

İletişim

- Kişilerin %51.5'i köylerinde sabit internet olmadığını,
- %97.3'ü köylerinde cep telefonu kullanımının yaygın olduğunu,
- %23.2'si köylerinde WhatsApp grubu olduğunu ifade etmiştir.

Altyapı

- Kişilerin %26'sı köylerinde sık sık elektrik kesintilerin yaşandığını,
- %17.3'ü köylerinde temiz su kaynağının yetersiz olduğunu ifade etmiştir.

Eğitim

- Kişilerin %45.3'ü çocukların çevrim içi eğitime erişemediğini ifade etmiştir.

Ulaştığımız 5.489 kişinin 1.504'ü Bilgi ve İletişim Ağıma dahil oldu. **Bilgi ve İletişim Ağı üyelerinin il bazlı dağılımını incelediğimizde ilk 10 ili şu şekilde sıralayabiliriz:**

İl	Kişi Sayısı
Mardin	269 kişi
Şanlıurfa	97 kişi
İzmir	89 kişi
Bursa	73 kişi
Hakkari	63 kişi
Muş	60 kişi
Batman	58 kişi
Bingöl	54 kişi
Kars	43 kişi
Iğdır	42 kişi

Bilgi ve İletişim Ağımıza dahil olan kişilerin meslek ve unvana göre dağılımları şu şekildedir:

Meslek/Unvan	Kişi Sayısı
Muhtar	968 kişi
Öğretmen	290 kişi
Okul İdarecisi	182 kişi
Veli	56 kişi
Diğer	8 kişi

Bulgular

Arama formlarından elde ettiğimiz verilere göre;

Pandemi sürecinde kırsalda eğitimle ilgili avantajlı görülen alanlar:

- Köyde açık alana erişimin kente kıyasla daha rahat ve risksiz olması,
- Köyde yaşayan çocukların daha özgürce hareket edebilmesi,
- Küçük köylerin daha hızlı ve kolay tedbir alabilmesi sayesinde salgının yayılımının yavaşlatılabilmesi,
- Köyde herkes birbirini tanıdığı için pandemi sürecinin daha rahat geçmesi,
- Küçük köylerde, öğretmenlerin tüm çocuklara erişiminin kolay olması gibi konular oldu.

“Bizim çocuklar şehirdeki çocuklardan daha rahat, sokakta özgürce oynayabiliyorlar. Pandemi onları çok etkilemedi bu yüzden.” (Muhtar, Edirne)

“Çok sorunumuz olmadı bizim. Dağ köyüyüz açık alanımız fazla. Gelen giden de olmadı köye. Vaka da o yüzden görülmedi.” (Muhtar, İzmir)

“İyiyiz bizler. Köyümüz küçük bir köy zaten bu nedenle çok dikkat edince de vaka görülmedi. Hepimiz birbirimizi tanıyoruz. Herkes özen gösterince köyün içine virüs gelememi.” (Muhtar, Diyarbakır)

Pandemi sürecinde kırsalda eğitimle ilgili dezavantajlı görülen alanlar:

- Çocuk sayısının çok olduğu evlerde tek akıllı telefonun olması ve çocukların derslerinin çakışması nedeniyle uzaktan eğitime katılamaması,
- Akıllı telefonun babalarda olması ve babaların gündüz işte olması,
- Teknolojik araçlar konusunda yeterince bilgi sahibi olunmaması,
- Alt yapı yetersizliği, elektrik kesintileri, bilgi ve iletişim teknolojilerine erişimin olmaması ya da kısıtlı olması,
- Ebeveynlerin okuma yazma bilmemesinden ve eğitim seviyesinden kaynaklanan zorluklar,
- Ebeveynlerin eğitime olan ilgisizliği,
- Ailelerin yaşadığı ekonomik zorluklar,
- Köyde öğretmen eksikliği, atamaların yapılmaması ve atanan öğretmenlerin göreve başlayamaması,
- Yeni atanan ve göreve başlayan öğretmenlerin ve ebeveynlerin tanışmamış olması,
- Özel gereksinimli çocukların eğitime erişimindeki zorluklar,
- Mülteci çocukların eğitime erişimindeki zorluklar,
- Çocukların okuma alışkanlıklarının olmaması,
- Köydeki çocuklarının evde durmaya alışkın olmaması ve bu konuda zorlanmaları,
- Köydeki çocukların sosyalleşme alanları olan okuldan uzak kalmaları,
- Çocukların kendi öğrenme sorumluluğunu alamaması, öğretmen ve ebeveyn ilgisi olmadan kendi başına dersleriyle ilgilenemeyeceklerinin düşünülmesi gibi konular oldu.

“Benim engelli bir torunum var. Kendisinin özel eğitim alması gerekiyor. Bu nedenle kendisini Nevşehir’e kendi imkanlarımızla götürüp getirmemiz gerekiyor.”
(Muhtar, Nevşehir)

“WhatsApp’tan veya telefondan takip etmeye çalışıyorlar. 5 çocuk 1 telefonla nasıl takip edecekler? Akşam eve gelince 5 tane gruptan mesaj gelmiş oluyor 5 çocuğu için. En akıllısına veriyorum telefonu, bu çocuk okur bari bu çocuk kurtulsun diye seçim yapmak zorunda kalıyorum çocuklar arasında.” (Muhtar, Mardin)

“Köyün bir atanmış öğretmeni hiç olmadı. 1-2 aylığına hep ücretli öğretmenler geldi gitti. Pandemi boyunca da aslında çocuklardan sorumlu bir öğretmen yoktu. O nedenle ders takip falan da olmadı. Şu anda da köyde bir öğretmen olmadığı için çocuklar okullarına başlamadı.”
(Muhtar, Şırnak)

“Çocuklar evdelerdi hep okullara gidemediler, çok sıkıldılar. Ne yapacağımızı bilemedik.”
(Muhtar, Hakkari)

“Stresli çocuklar. Psikolojisi bozuldu. Kitap falan gelmedi burada. EBA TV olmadı, elektrik olmadığı için uzaktan eğitim de olmadı.” (Muhtar, Mardin)

“Aradı hocalarımız hep. WhatsApp’tan bir şeyler göndermeye çalıştılar ama benim çocuğum 1. sınıf olduğu için pek işe yaramadı. Çocuk okumayı tekrar unuttu zaten. Ben de elimden geleni yapmaya çalışıyorum ama yetişemiyorum. Bazı şeyleri anlayamıyorum.” (Ebeveyn, Hakkari)

“Çoğu zaman TRT EBA TV üzerinden dersleri izlediler. Bildiklerini unuttular ve eğitimden soğudular. Veliler çok ilgili değil.” (Muhtar, Elazığ)

“Köyde 4-5 çocuk var zaten. Sayıları çok az. Hep köydelerdi ama hastalıktan da pek bir şey anlamadılar. Derslerini yapamıyorlar evet ama zaten internet olsa da zor yaparlardı. Küçük çocuk çünkü anlamıyorlar ki. Okul olmayınca, öğretmenle olmayınca zor oluyor.” (Muhtar, Adıyaman)

“Onlar için de tıpkı büyüklerde olduğu gibi ilk aylar çok korku ve endişe dolu geçti. Çocuklar en büyük sosyalleşme alanlarından okullarından oldular bir anda.”
(Muhtar, Şanlıurfa)

“Genelde evde babada telefon var. Baba evde olduğunda canlı derslere katılım sağlanıyor.”
(Muhtar, Elazığ)

“Evde geçirdiler. İnternet olsa dahi evde tablet ve bilgisayar olmayınca derslere giremiyorlar. Telefon sadece bende var.” (Ebeveyn, Tunceli)

“Ben Denizli’de öğretmenlik yaparken bir özel eğitim öğrencim vardı. Onunla da Haziran sonuna kadar iletişim kurmaya çalıştım ama mümkün olmadı. Özel eğitim öğrencileri bu süreçte en çok zarar görenler oldu. Benim öğrencim kalem dahi tutamıyordu. Arada evine ziyarete gittim. Aile gelme diyemiyordu ama hissediyorsunuz virüs varken gitmeme çok iyi bakmadılar. Çaresiz kaldım başka şekilde çocukla ilgilenme şansım da yoktu.” (Öğretmen, Muğla)

“Suriyeli aileler var köyde yaşayan. Çocukları da var ama okula çoğu gitmiyor.”
(Muhtar, Kilis)

“Çok kötü etkilendiler. Evdeler sürekli. Sıkılmış aileler, şiddet uygulamışlar çocuklara evde. Çocuklar irkiliyorlar en ufak bi seste. Asosyal oldular.” (Öğretmen, Mardin)

İçerik Geliştirme Süreci

Proje kapsamında yapılan görüşmelerden tespit ettiğimiz ihtiyaçlara göre 38 tanesi tavsiye, etkinlik, masal önerisi ve bilgilendirme içeriği ve 14 bölüm (Tipoti, Galima ve Pako'nun Maceraları) sesli hikaye olmak üzere toplam 52 içerik oluşturduk ve ağ üyelerimizle bu içerikleri paylaştık.

Eğitim ve sağlığa ilişkin bilgilendirmelerin yanı sıra pandemi sürecinde evde bozulan rutinlerin yeniden kurulmasını sağlamak; çocuklara güvende olduklarını hissettirmek; çocukların fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişim alanlarını desteklemek; ebeveynler ile çocukları arasındaki iletişimi güçlendirmek ve aile - okul iletişimini desteklemek için içerikler geliştirilmesini planladık.

Yaklaşımımız

İçerik geliştirme süreçlerinde KODA'nın eğitime yaklaşımıyla paralel olarak kırsaldaki yaşamın fırsatlarına odaklandık. Görüşmelerden elde ettiğimiz veriler doğrultusunda köydeki yaşamın fırsat olarak dile getirilen alanlarını değerlendirmeyi amaçladık. Kırsalda dezavantaj olarak görülen konuların üstesinden gelebilecek öneriler geliştirmeyi hedefledik.

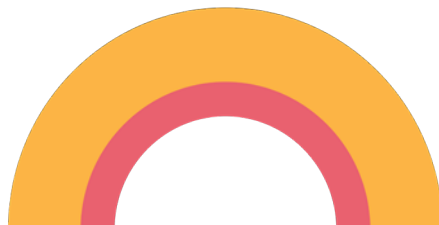
Tüm bunlar dikkate alınarak kırsaldaki koşullara ve yaşam tarzına uygun içerik geliştirebilmek için dikkat edilmesi gereken kriterler belirledik. İçeriklerin ihtiyaca hitap etmesine, önerilerin gerçekçi ve kırsalda uygulanabilir nitelikte olmasına, günün her saati uygulanabilecek ve kırsaldaki günlük hayat akışının içine yerleştirebilecek içerikler geliştirmeye dikkat ettik.

İçerikleri hazırlarken bütünsellik ve kapsayıcılık ön planda tuttuğumuz ilkelerdi. Farklı duyulara hitap edebilecek ve çocuğun farklı gelişimsel alanlarını desteklemeye yönelik içerikler geliştirmeye çalıştık. Ek materyal gerektirmeyen ya da evde ve doğada bulunan malzemelerle kolayca ve kısa sürede uygulanabilecek, bakım verenlerin iş yükünü artırmayacak, ebeveynin eğitim düzeyinin belirleyici olmadığı öneriler ve etkinlikler geliştirmeye dikkat ettik. Kapsayıcılık ilkesi çerçevesinde içeriklerin kısa ve öz olmasına, karmaşık yönergeler içermemesine, tasarımının sade olmasına, anlaşılır bir dille yazılmasına, çok internet harcamadan erişilebilmesine, telefon hafızasında az yer kaplamasına ve aynı zamanda kısa ses kayıtları halinde de iletilmesine özen gösterdik. İş birliği yaptığımız kurumlarla ya da birlikte çalışılan uzmanlarla da bu kriterlere göre çalıştık ve hazır içeriklerdeyse bu doğrultuda düzenlemeler yaptık.

İçerik Takvimi

İlk 4 hafta, haftada 2 gün (çarşamba ve cumartesi) olacak şekilde gruplarda içerik paylaştık. Geri bildirim aramalarından gelen isteğe ve ihtiyaca göre sonraki dönemde pazartesi, çarşamba ve cumartesi olmak üzere haftada 3 gün paylaşım yaptık.

Hafta sonu bir bölüm hikaye, hafta içi bir gün etkinlik ve bir gün tavsiye niteliğinde içerikler paylaşılacak şekilde bir takvim oluşturduk. Pandemi sebebiyle okulların açılma ve kapanma tarihlerinin güncellenmesi gibi, değişen gündeme ya da deprem gibi doğal afetlere göre öncelikler değiştiği için içerik takviminde de değişiklikler yaptık. Geri bildirim aramalarında da dile getirildiği gibi kırsalda sabah saatlerinin yoğun geçmesi sebebiyle paylaşımları öğleden sonra gruplara ilettik.



Proje Kapsamında Tespit Edilen İhtiyaçlar ve Geliştirilen İçerikler

- Salgına karşı önlemler: Tüm gruplarda öncelikle Covid-19 Bilgi ve İletişim Ağı Projemiz hakkında bilgilendirme yapmak amacıyla hazırladığımız broşürü yaygınlaştırdık. Pandemi ve alınan önlemler hakkında kırsalda yaşayan halkı bilgilendirmek için Sağlık Bakanlığı'nı referans alarak bir sözlük oluşturduk. Köy yaşamında salgına karşı alınabilecek önlemler hakkında bilgilendirme metni paylaştık.

- İnternet erişiminin olmadığı ya da kısıtlı olduğu durumlarda uzaktan eğitim: Kırsaldaki paydaşlar tarafından dile getirilen en önemli zorluklardan biri internete ve teknolojik cihazlara erişimde yaşanan sorunlar nedeniyle çocukların uzaktan eğitime dahil olamamalarıydı. Bu nedenle internet erişiminin olmadığı ya da kısıtlı olduğu durumlarda ebeveynlerin çocukların eğitimini nasıl destekleyebileceğine dair öneriler hazırladık. Aynı sebeplerle çocuklara ulaşmakta zorlanan öğretmenler için uzaktan eğitim sürecinde çocuklarla iletişim kurabilmelerinin yollarını anlatan bir içerik oluşturduk.

- Ev içi rutinler: Pandemi sürecinde kırsaldaki ailelerin ve çocukların zorlandığı konulardan biri de okulların kapanmasıyla birlikte evde düzenin bozulması, rutinlerin bir anda yok olması ve bu belirsizliğin hem ebeveynleri hem de çocukları kaygılandırmasıydı. Bu nedenle ev içi rutinler oluşturmaya yönelik içerikler ürettik.

Bu kapsamda evde sabah, öğle, akşam rutinlerini nasıl oluşturabileceklerine; bu rutinler içinde çocuğun ders çalışma ve serbest zamanını nasıl kurgulayabileceklerine dair ebeveynlere ipuçları veren içerikler hazırladık. Çocukların kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu almakta zorlanması görüşmelerden elde edilen bir başka sonuçtu. Öz yönetim becerisini kazandırmak için ev içinde aile bireylerinin çocuklara hangi sorumlulukları, nasıl verebileceklerine dair öneriler paylaştık. Pandemi sürecinde özellikle televizyon haberlerine uzun süre maruz kalmanın çocuklardaki korkuyu ve kaygıyı artırdığı, ebeveynler ve öğretmenler tarafından dile getirilmişti. Bu nedenle doğal afet ve salgın dönemlerinde çocukların medya kullanımını nasıl düzenleyebilecekleri konusunda önerileri rutinler başlığında ebeveynlerle paylaştık. Aynı zamanda uyku ve sağlıklı beslenme düzenine yönelik içerikler geliştirdik.



Her sabah belli bir saatte ailece kahvaltı edin.

Çocuğa kahvaltıda bir görev verin. Örneğin her sabah ekmeği sofraya getirmek çocuğun görevi olsun.

Sabahları ailece yemek yerken şu soruları birbirinize sorarak sohbet edin:

- Nasılsın, bu sabah kendini nasıl hissediyorsun?
- Bugün neler yapacaksın?
- Uykun nasıldı?
- Bu sabah birlikte bir şey yapalım mı?

Bu örneği öğle ve akşam yemeklerinde de uygulayabilirsiniz.

Paylaşım metni: “Çocuğunuzun hem okulda hem de hayatta başarılı olması için yapabileceğiniz en iyi ve en kolay şey çocuklarınızla birlikte düzenli vakit geçirmek. Yemek saatlerini belirleyerek ve o saatte sofraya hep birlikte oturarak başlayabilirsiniz.

Önerimizi veli gruplarıyla paylaşarak daha çok aileye ve çocuğa ulaşmasını sağlayabilirsiniz.”

Doğal Afet ve Salgınlarda Çocukların Medya Kullanımı

Çocukların afet ve salgınlarla ilgili ölüm haberlerini, detaylı deprem görüntülerini **uzun süre izlememesini** sağlayabilirsiniz.

Deprem ve salgınlara karşı önlemler aldığınızı belirterek çocukların **kendilerini güvende hissetmesini** sağlayabilirsiniz.

Çocukların **ne izlediğini**, televizyon ve bilgisayar başında **ne kadar zaman geçirdiğini** kontrol edebilirsiniz.

Kendiniz **ekran karşısında geçirdiğiniz süreyi kısaltarak** çocuklara örnek olabilirsiniz.

Medyanın olumsuz etkilerini azaltmak için çocuklarla **boyama, müzik dinleme ve masal okuma** gibi etkinlikler yapabilirsiniz.

Bu yazı, Pandemiye Duyarlı Okullar ve KODA iş birliğiyle hazırlanmıştır.



pandemi
ye duyar
lı okullar

Paylaşım metni: “Doğal afetler ve salgınlar hakkındaki detaylı görüntüleri, haberleri uzun süre izlemek çocukların korkmasına sebep olabilir. Çocuklarda huzursuzluk, uyku sorunları ve ağrılar gibi stres belirtileri görülebilir. Peki afet ve salgınlardan çocukların olumsuz etkilenmesini önlemek için yetişkinler neler yapabilirler?”

- Ev içinde şiddetsiz iletişim kurmak: Görüşmelerde karşılaşılan bir diğer zorluk ev içinde şiddetin artması, çocukların da bu şiddete maruz kalmaları ya da tanık olmalarıydı. Bu nedenle şiddete maruz kalmanın ya da tanık olmanın çocukların gelişimine olumsuz etkilerini, ev içinde şiddet kullanmadan iletişim kurmanın ve çocukların zorlayıcı davranışlarını önlemenin yollarını içeren içerikler hazırladık. Bu içeriklerin ebeveynlere uygun olmasına özen gösterdik.

Çocukların Zorlayıcı Davranışları Nasıl Önlenebilir?

- Ebeveynler olarak çocuklara davranışlarınızla doğru şekilde örnek olabilirsiniz.
- Çocuğa ondan beklediğiniz şeyi açıkça söyleyebilirsiniz.
- Olumlu davranışlarına dikkat çekebilirsiniz. Doğru yaptığı bir davranışı tekrar edebilirsiniz. Takdir edilen çocuklar daha olumlu davranışlar göstermeye istekli olurlar.
- Çocuklara evde kendilerine ait bir köşe oluşturabilirsiniz. Çocuklar kendilerine ait alanlarda davranışlarını daha kolay kontrol edebilirler.

Bu yazı, AÇEV tarafından hazırlanan Covid-19 Sürecinde Evde İyi Olma Halini Koruma Rehberi'nden alınmıştır.



Çocuklara pandemide evde kötü hissettiklerinde neler yapabileceklerine dair öneriler veren bir içeriği video ve ses kaydı olarak ilettik. Bununla bağlantılı olarak “Çocukların Sorularını Cevaplamak”; “Okullar Açıldığında Kaygı ve Korku Hisseden, Adapte Olmakta Zorlanan Çocuklarla Konuşmak”; “Çocukları Etkin Dinlerken Yetişkinlerin Yapması Gerekenler” olmak üzere 3 farklı içerik hazırladık.

Paylaşım metni: “Salgın sürecinde hareket alanı kısıtlanan ve enerjilerini doğru şekilde atamayan çocuklar sık sık ağlamak, kardeşleriyle kavga etmek, yemek yememek, dersleriyle ilgili sorumlulukları yerine getirmemek gibi davranışlar gösterebilirler. Peki aileler bu zorlayıcı davranışları önlemek için neler yapabilirler.”

- Çocukları doğru bilgilendirmek: Ebeveynler özellikle küçük yaş grubundaki çocukların çok fazla soru sorduğunu ve kimi zaman bu sorulara yanıt vermekte zorlandıklarını ifade ettiler. Çocukların sorularını cevaplarken nelere dikkat edebilecekleri hakkında ebeveynlere yönelik öneriler hazırladık. Çocukları Covid-19 hakkında bilgilendirecek ve doğrudan küçük yaş grubu çocuklara hitap eden bir içerik ilettik. Ardından ebeveynlerin çocuklarla birlikte uygulayabilecekleri, çocukların merak duygusunu geliştirecek ve onları soru sormaya teşvik edecek bir etkinlik önerdik.

- Çocukların gelişimlerini desteklemek: Bu süreçte özellikle de anaokulu ve ilkokul seviyesindeki çocukların okuldan uzak kalmaları, öğrendiklerini unutmaları ve bunun uzun vadedeki

zararları görüşmelerde çok sık dile getirilen ve hem ebeveynleri hem de öğretmenleri tedirgin eden bir konuydu. Bunun yanında, yaptığımız görüşmelerde kırsal alanlardaki çocukların doğada olmaya,

özgür olmaya çok alışkın oldukları için karantina sürecinde evde iyi vakit geçirmekte zorlandıklarını gördük. Çocukların yaratıcı düşünme, empati, iş birliği gibi sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmeyi; sayı sayma becerilerini, hafızalarını, dikkatlerini geliştirerek kelime bilgilerini artırarak öğrenme süreçlerini kolaylaştırmayı ve evde hareketsiz kalan çocukların bedensel gelişimlerini desteklemeyi hedefleyen etkinlikler hazırladık. Bu etkinlikleri hazırlarken aynı zamanda aile bireylerinin evde birlikte keyifli vakit geçirmesini de amaçladık.

Kuru Yapraklardan Hayvan Figürleri Yapalım



Zaman: Günün her saati yapabilirsiniz.
Süre: 10-20 dakika.
Seviye: Anaokulu ve ilkokul
Malzemeler: Farklı büyüklükte ve renkte kuru yapraklar.

Nasıl yapılır?

Çocuğunuzdan farklı renkte ve büyüklüklerdeki kuru yaprakları toplamasını isteyin.

Bu yaprakları hangi hayvana dönüştürebileceğini düşünmesi, hayal etmesi için çocuğa zaman verin. Çocuktan bir kağıdın ya da bir zeminin üzerinde yaprakları bir araya getirerek hayal ettiği hayvanı oluşturmamasını isteyin.

Bu etkinliğin sırasında çocuklarla sonbahar mevsimi üzerine sohbet edebilirsiniz. Mevsimleri tanımak, topladıkları yaprağın hangi ağacın yaprağı olduğunu bilerek ağaçları ve yaprakları tanımak da önemli bir kazanım olacaktır. Çocuklar başka boş bir sayfaya yaprağın sadece kendisini yapıştırabilir, hangi ağaca ait olduğunu altına yazabilir ve bu sayfaları saklayabilirler.

Etkinlik önerisi için Sınıf Öğretmeni Şeyma Gür'e teşekkür ederiz.



www.kodegisim.org



Paylaşım metni: “Yaratıcı düşünme becerileri desteklenen çocuklar farklı bakış açıları kazanır, problemlere farklı çözümler üretir. Yaratıcı düşünme becerisi sonradan geliştirilebilir ve çocukların hem okul yaşamlarında hem de sosyal yaşamlarında daha başarılı olmalarını sağlar. Çocukların yaratıcı düşünme becerilerini destekleyecek etkinlik önerimizi veli gruplarıyla ve öğretmenlerle paylaşarak daha çok aileye ve çocuğa ulaşmasını sağlayabilirsiniz.”

- Sesli hikayeler: Geri bildirim aramalarında sesli hikayelerin çocuklardan ilgi görmesi ve ebeveynler tarafından da daha az iş yükü getirdiği için tercih edilmesi sebebiyle 3 farklı masal seslendirdik. Pandemi sürecinde çocukların farklı kazanımları elde etmeleri için KODA tarafından hazırlanan 26 bölümlük Tipoti, Galima ve Pako’nun Maceraları hikaye serimizin ilk 14 bölümünü hafta sonları gruplarda paylaşmıştık. Kalan bölümleri de paylaşmaya devam edeceğiz.

- Özel gereksinimli çocukların gelişimini desteklemek: Pandemi sürecinde özel gereksinimli çocukların okula erişimlerinin olmaması ve ailelerin evde onların gelişimini desteklemek için ne yapacaklarını bilememeleri bir başka zorluktu. Özel gereksinimli çocukların yaşamlarını kimseye bağımlı olmadan yaşayabilmeleri için kazanmaları gereken günlük yaşam becerilerini ve bunların aileler tarafından nasıl kazandırılabilirliğini anlatan içerikler hazırladık. Özel gereksinimli çocukları olan ailelerin ev içinde rutinleri oluşturabilmeleri için günlük plan hazırlamanın önemine değinen ve günlük plan örneği de içeren bir paylaşım yaptık.

Özel gereksinimli çocuklara günlük yaşam becerileri kazandırırken...

- Çocuğunuza onu sevdiğinizi ve yapabileceğine inandığınızı açıkça ifade edin.
- Çocuğa, yapması gerekeni sade bir dille anlatın. Öğretmek istediğiniz beceriyi önce siz yapın ve gösterin.
- Beceriyi gerçekleştirmesi için yeterli zaman verin. Yapamadığında ipuçları verin, yapmasını sağlayın.
- Anlamadığı konularda yardım istemesine, kendini ifade etmesine fırsat verin.
- Günlük yaşam becerilerinin çocuğun bağımsız bir yaşam sürmesini sağladığını ve en az okuldaki başarısı kadar önemli olduğunu unutmayın.



www.kodegisim.org



aileler bu becerileri kazandırırken nelere dikkat etmeli?”

- Doğal afet ve salgınlarda iyilik halini korumak: 31 Ekim 2020’de İzmir’de meydana gelen depremin ardından Covid-19 sürecinde çocuklarda gelişen pandemi kaygısına bir de

Kaygı yaratan bir durum ile karşılaştığınızda...

- Hissettiğiniz duyguların çok doğal olduğunu unutmayın.
- Yavaş ve derin nefes alıp verin. Güvende olduğunuzu hissetmeye çalışın.
- Duygularınızı ve sizin için stres yaratan durumları açık bir şekilde söyleyin ve bu durumlara karşı olumlu düşünceler üretin.
- Etrafınızdaki kişilerin size destek olmasına izin verin.
- Kendinize sevgi ve anlayış gösterin.



www.kodegisim.org

Twitter Instagram Facebook @kodegisim

deprem korkusu eklendi. Bu sebeple İzmir’de yaşanan deprem sonrası depreme ilişkin bilgilendirme ve geçmiş olsun dileklerini içeren bir metin paylaştık. Aynı hafta hem çocukların hem de yetişkinlerin doğal afet ve salgınlardan nasıl etkilendiğini ve bu durumlarda kaygıyı ve korkuyu azaltmak amacıyla neler yapılabileceğini içeren 2 içerik hazırladık.

Paylaşım metni: “Doğal afetler ve salgınlar sadece çocukların değil yetişkinlerin psikolojisini de etkiler. Doğal afetleri ve salgınları yaşayan ya da bunlara tanık olan bireyler kendilerini güvende hissetmeyebilirler. Çaresizlik, umutsuzluk, korku, değersiz hissetme gibi çok doğal tepkiler verebilirler.”

Kaynaklarımız ve İş Birliklerimiz

- Eğitime, sağlığa ve pandemi önlemlerine dair bilgilendirme yaparken Milli Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı başta olmak üzere resmi kaynaklardan edindiğimiz bilgileri paylaştık.
- KODA’nın pandemi sürecinde geliştirdiği Çözüm Masası içeriklerinden “Üç Soruda Köy Yaşamı” ve “Öğretmenler Çocuklarla Nasıl İletişim Kurabilirler?” paylaşımlarını güncelledik.
- Okullar kısa bir süreliğine açıldığında, KODA tarafından öğretmenler için hazırlanan “Okula Dönüş Kitapçığı”ndan bir bölümü adapte ederek Bilgi ve İletişim Ağı gruplarında paylaştık.
- Aile içinde şiddet kullanmadan iletişim kurabilmenin yolları ve ev içi rutinler konularında Anne Çocuk Eğitim Vakfı’ndan (AÇEV) destek aldık. “Covid-19 Salgını Döneminde Evde İyi Olma Halini Koruma Rehberi”nden faydalandık.
- Ev içi rutinler ve çocuklarla etkili iletişim kurabilme konusundaki içeriklerimizi hazırlarken Önemsiyoruz Derneği ile iş birliği yaptık, “İsim Şehir Çocuk Oyunu” içeriklerinden yararlandık.
- Çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerini güçlendirmek için hazırladığımız bir etkinlikte destekleyici materyal olarak Başka Bir Okul Mümkün Derneği’nin (BBOM) “Duygu ve İhtiyaç Poster”ne yer verdik.
- YÖRET Vakfı tarafından çocukların görüşleri alınarak hazırlanan ve pandemide evde kötü hissettiklerinde neler yapabilecekleri konusunda çocuklara öneriler veren “Pandemide Çocuk Olmak” başlıklı video içeriğini ses kaydına dönüştürerek “Evde Şiddet Kullanmadan İletişim Kurmak” başlığıyla paylaştık.
- TarlaBaşı Toplum Merkezi tarafından pandemide çocuklardan gelen ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak çocuklarla birlikte hazırlanan “Salgından Sıkıldım!” adlı video içeriğini ses kaydı ile birlikte ağ üyeleriyle paylaştık. Bu içeriği desteklemek için aynı proje kapsamında oluşturulan rehberde yer alan bir etkinlikten yararlandık.
- Pandemiye Duyarlı Okullar iş birliği ile ev içi rutinler başlığında ailelerin çocuklarının medya kullanımını nasıl düzenleyebileceği konusunda içerik geliştirdik İnternet sitemizde, içeriklerin genel başlıklarının altında verdiğimiz metinler konusunda da destek aldık.
- Pandemi döneminde çocukların evde iyi vakit geçirmelerini sağlamak için Ceren Suntekin, Gözde Durmuş ve Melda Akbaş tarafından hazırlanan yayınlardan biri olan “Az Malzemeye Sıkıntıyla Baş Etme Etkinlikleri Kitapçığı”ndan “Mandallı Matematik” etkinliğini kullandık.
- Diğer tüm içerik geliştirme süreçlerinde KODA’nın gönüllülerinden, öğretmenlerinden ve ekipte yer alan uzmanlardan destek aldık.



Proje Çıktıları ve Öğrenimler

Karar Vericilerle İzin Süreçleri

Proje kapsamında muhtar iletişim bilgilerine kolaylıkla ulaştığımız yerelerde gerektiğinde belediye veya kaymakamlık birimlerini arayarak bilgilerin doğruluğu noktasında teyit aldık. 60 ilden 104 ilçeyi arayarak bilgileri teyit etme sürecimizde, izin alınması gerektiğini bildiren yerel birimlere resmi bilgilendirme dilekçeleri ile ulaştık.

Geri Bildirim Aramaları

Geri bildirim almak üzere 9 - 10 Kasım tarihlerinde ve 4 - 7 Ocak haftasında ağ üyelerine rastgele aramalar gerçekleştirerek geri bildirimlerini dinledik. İlk geri bildirim aramalarında arama ekibimiz 208 kişi ile görüştü ve 126 kişi geri bildirim formu çerçevesinde bilgi verdi. Görüşme yapılan 70 kişi "Evet" yanıtı vererek, paylaşılan içerikleri takip ettiğini ifade etti. 19 kişi "Hayır" yanıtı verdi. 37 kişi ise fırsat buldukça paylaştığımız içerikleri incelediğini ifade etti.

Ocak ayına geldiğimizde, 16 Bilgi ve İletişim Ağı WhatsApp grubumuz bulunuyordu. Bu gruplardaki üyelerin %30'una rastgele aramalar gerçekleştirdik. Arama ekibimiz 253 kişiye ulaştı ve 169 kişi geri bildirim formu çerçevesinde bilgi verdi. Kişilerin 24'ü içeriklere hiç bakmadığını söylerken 145 kişi içerikleri inceleme fırsatı bulduğunu ifade etti.

İçerikler hakkındaki yorumlardan bazıları şöyle:

"Oyunları çocuklarımla uyguluyoruz ve çok keyif alıyoruz." (Muğla, Veli)

"Mandal oyununu yapmıştık en son, çocuklarla çok eğlendik. Kendim de bu projeye katılmadan önce çocuklarıma oyunlar oynatıyordum. Çok faydalı oldu yeni oyunlar." (Muş, Veli)

"Sesli içerikleri ben çok beğeniyorum. Kendi çocuklarım için de çok beğeniyorum. İş yoğunluğu arasında okumak yerine dinlemek de kolay oluyor." (Şanlıurfa, Muhtar)

"Covid-19 hastalığı ve ritüeller ile ilgili içerikleri anlattım canlı derslerden kalan zamanlarda. Çocuklar uzaktan eğitimde oldukları için okuldan biraz kopmuşlardı ama şimdi içeriklerden sonra sanki okula gider gibi erkenden kalkıp hazırlanıyorlar ve planlı çalışma yapıyorlar. Veliler ile de canlı dersler ilk başladığında veli toplantısında uzaktan eğitimle ilgili içerikleri paylaştım ve anlattım. Veliler de ritüeller ve çocuklar üzerindeki etkisinden memnunar, daha verimli ders çalıştıkları için de mutlular." (Elazığ, Öğretmen)

"Velilere hikayeleri gönderiyorum. İş yükleri çok olduğu için etkinlikleri yapamıyorlarmış. Covid-19 konusunda veliler daha da bilinçlendi." (Elazığ, İdareci)

"Meyvelerle olan etkinliği evde ailece yaptık ve çok eğlendik. Çocuklar da çok sevdiler." (Mardin, İdareci)

"Çocukların psikolojik boyutuyla ilgili içerikler çok faydalı bence, hikayeler de çok güzel. Ben de açıp dinliyorum. Hikayeler çok güzel çocuklarla beraber dinliyoruz." (Van, Öğretmen)

"Hatta sesli içerik noktasında işimi kolaylaştırıyor. Hafta sonu sizden geldiği için ben veli gruplarıma direkt onu gönderip, hafta sonu için dinlemeye yönelik ödev vermiyorum. Gönderdiğiniz hikayelerle ilgili sorular yöneltiyorum." (Kars, Öğretmen)

Geri bildirim aramaları kapsamında görüşme yaptığımız ağ üyeleri genel olarak dil konusunda içerikleri anlaşılır bulduklarını ifade ettiler. Çok kısa içerikleri daha çok tercih ettiklerini ve uzun olduğunda okumakta zorlandıklarını belirttiler. İçeriklerin paylaşım gününe ve saatine gelen yorumlar genel olarak haftada 3 gün olmasının yeterli olduğu ve öğleden sonra gönderilmesinin uygun olduğu yönündeydi. Daha fazlasının takibi zorlaştıracığını ve diğer öğretmenlere ve velilere göndermekte zorlanacaklarını ifade ettiler.

Hikayelerin 10 dakikadan kısa olmasının daha iyi olacağını düşünenler de vardı. Bu nedenle her bölümü yaklaşık 20 dakika süren Tipoti, Galima ve Pako'nun Maceraları hikaye serisini paylaşırken hafta sonu iki güne bölerek dinleyebilecekleri notunu düştük. Ses kayıtları iş yükünün arasında metin okumaya fırsatı olmayanlar için bir alternatif olarak görüldü. Özellikle masal seslendirmeleri hem çocuklar hem de veliler ve öğretmenler tarafından tercih edildi.

"3 gün yeterli şu an internette fazla çekmediği için bazen ulaştıramıyoruz. Sesli içerikler ve hikayeler güzel." (İğdır, Muhtar)

"Bazen çok olunca okumuyorum. Uzun metinlere bakmıyorum." (Mardin, Muhtar)

"Öğrencilerimle paylaştığımda veliler hikayelerin çok uzun olduğunu 10. dakikadan sonra dinlemediklerini ve takip etmek istemediklerini belirtti."
(Osmaniye, Öğretmen)

Odak Grup Çalışmaları

Projemiz kapsamında görüştüğümüz, köydeki eğitime etkisi olan her bir aktörden çok kıymetli bilgiler edindik. Elde ettiğimiz bilgileri incelerken yapılan faaliyetlerin kişilere bağlı kaldığını ve bu kişilerin köyde eğitim ile ilgili birlikte harekete geçirecek bir sistemin olmadığını fark ettik. Bu sebeple, farklı aktörleri bir araya getirdiğimiz ve bu aktörlerle kırsalda eğitimi derinlemesine görüştüğümüz odak grup görüşmeleri gerçekleştirdik. Bu görüşmeleri yaparken temel amaçlarımız aktörler arası etkileşimi artırmak, aktörleri kırsalda eğitim üzerine birlikte düşünmeye teşvik etmek ve bir yol haritası oluşturmaktır.

Proje sürecinde bir diğer farkındalığımız ise ulaştığımız muhtarların cinsiyetlerinin tamamına yakınının erkek olmasıydı. Az sayıda da olsa ulaştığımız kadın muhtarların projemize yoğun ilgi göstermesi, kadın muhtarlar ile derinlemesine görüşmeler gerçekleştirme fikrimizi ortaya çıkardı.

Tüm bu öğrenimler sonucunda kadın muhtarların ve kırsalda eğitime dair birden fazla aktörün bir araya geldiği iki ana temada, 7 odak grup çalışmasında 23 ağ üyesi ile bir araya geldik. Görüşmelerimizin 6'sını Zoom uygulaması ile, 1'ini telekonferans yöntemi ile gerçekleştirdik. Kırsalda internete erişimle ilgili zorluklardan dolayı Zoom toplantılarımıza katılım düşük olsa da bu durum derinlemesine sohbet gerçekleştirmemize olanak sağladı. Telekonferans yöntemi ile gerçekleştirdiğimiz toplantıya ise katılım hedeflenen sayıda gerçekleşti fakat sohbet derinleşemedi.

Çok Aktörlü Odak Grup Çalışması

Kırsalda eğitim ile ilgili aktörleri bir araya getirdiğimiz 4 odak grup görüşmesine **Mardin'den 4 kişi; Şanlıurfa'dan 3 kişi; Afyonkarahisar'dan 2 kişi; Ağrı, Antalya ve İzmir'den de 1'er kişi** katıldı.

Kırsalda eğitim ile ilgili aktörleri bir araya getirdiğimiz 4 odak grup görüşmesine **1 idareci, 1 veli, 5 muhtar ve 5 öğretmen** katıldı.

Yaptığımız çok aktörlü odak grup görüşmelerinden elde edilen çıktılar şu şekilde listelenebilir:

- Kırsalda eğitim konusunda muhtar ve imamların sorumluluk alması çok önemli.
- Kırsaldaki aktörler arasında iletişimi sürekli kılabacak bir yol haritasına ihtiyaç var.
- Kırsalda velilere ulaşmak zor, annelere ulaşmak ise daha da zor.
- Velilerle öğretmenin iletişim kurmasını sağlayacak kolaylaştırıcı kişilere ihtiyaç var.
- İyi örneklerin duyulması konuya dair harekete geçme motivasyonunu olumlu yönde etkiliyor.
- Akraba ilişkileri köyde eğitimle ilgili faaliyetleri olumlu ya da olumsuz etkileyebiliyor.

Kadın Muhtar Odak Grup Çalışması

Kadın muhtar temasında gerçekleştirdiğimiz 3 odak grup görüşmesine **Gaziantep'ten 3; Bursa, Elazığ, İzmir, Kahramanmaraş, Kastamonu, Kilis, Mardin, Mersin'den 1 kadın muhtar** olmak üzere 12 kadın muhtar katıldı.

Yaptığımız kadın muhtar odak grup görüşmelerinden elde edilen çıkarımlar şu şekilde listelenebilir:

- Aynı meslekten kişilerin birbirlerini yönlendirmesi daha etkilidir.
- Annelere ulaşma konusunda kadın muhtarlar önemli araçlardır.
- Kırsalda görev yapan kadın muhtarlar arasında bir ağ yoktur.

Diğer Öğrenimler

Covid-19 Bilgi ve İletişim Ağı Projemiz ile KODA'nın gelecek dönem çalışmalarına zemin oluşturabilecek pek çok veriye ulaşmanın yanında binlerce kişiye de temas etmiş olmanın biriktirdiği deneyimlerle öğrenimleri toparlamanın faydalı olabileceğini düşündük.

Bu kısımda kırsaldaki eğitimi daha nitelikli hale getirmek ve yereldeki aktörler arası etkileşimi güçlendirmek ve dayanıklı kılmak hedefi ile çalışmalar yürüten KODA'nın gelecek dönemlerdeki faaliyetlerine yön verebilecek öğrenimlere değineceğiz.

KODA yereldeki çalışmalarını çok aktörlü kurgulayarak kırsaldaki tüm paydaşları çalışmalarına dahil eden projelerle nihai hedefine daha kolay, etkili ve kalıcı bir biçimde ulaşabilir. Yereldeki toplulukların eğitimle ilgili algılarını dönüştürerek çalışmalarının tabanını genişletebilir. Kırsaldaki sorunlara değil de fırsatlara odaklanarak kırsaldaki çocukların, gençlerin, ebeveynlerin, öğretmenlerin ve muhtarların geleceğe ve birbirlerine daha farklı yaklaşım geliştirmelerini sağlayabilir. Ailelerin eğitim süreçlerine dahil edilmesi ve desteklenmesi kırsaldaki eğitimin nitelikli hale gelmesinde en büyük adım olacaktır.

Üretilen içeriklerin kapsamı 12 yaş ve üzeri çocuklar için genişletilebilirse daha kapsayıcı bir faydalanıcı gruba erişilebilir. İçeriklerin kırsaldaki eğitime destek olarak çocukların fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimine odaklanması ve ödev olarak değil de tamamlayıcı nitelikte algılanması da faydalı olacaktır.

Okuma-yazma seviyesi ve anadil gibi farklılıklar göz önüne alınarak hazırlanan içerik türleri ağ üyeleri tarafından benimsendi ve beğeni ile karşılandı. Yazılı kaynakların ses kayıtlarına dönüştürülmesi ve mümkünse görselleştirilmesi gibi basit yöntemlerle içeriklerin kapsama ve etki alanı geliştirilebilir.



Öneriler

Muhtarlar bu süreçte neler yapabilir?

- Okulun açık kalmasını sağlayabilirler.
- Okulun fiziksel şartlarını iyileştirmek için çalışmalar yapabilirler.
- Aile eğitimlerini yaygınlaştırabilirler.
- Öğretmenlerin motivasyonunu artırmak için etkinlikler yapabilirler.
- Özel gereksinimli çocuklara ihtiyaçları doğrultusunda destek olabilirler.
- Köydeki çocukların eğitim faaliyetlerine devam edebilmesi için ihtiyaçları belirleyebilir ve köylülerle birlikte bu ihtiyaçları giderebilirler.

KODA bu süreçte neler yapabilir?

- Muhtarlarla yapılan çalışmaları yaygınlaştırabilir.
- Öğretmenleri ve ebeveynleri destekleyici çalışmalar yürütebilir.
- Kurum iş birliklerini geliştirebilir ve üniversitelerle çalışmalar yapabilir.,
- Kurumlarla ve sivil toplum kuruluşlarıyla muhtarları buluşturabilir.
- Kişilerin eğitim konusunda ihtiyaçlarına yönelik olarak (girişimcilik vb.) kişilere destek verebilir.
- Ağ kurabilir. (Eğitimle ilişkili paydaşların olduğu gruplar kurabilir.)
- Etkinlik yapmak için rehberler oluşturabilir.
- Çalışmalarında köy öğretmenlerini desteklerken köydeki aktörleri de dahil edici çalışmalar yürütebilir.
- Pandemi dönemi ile bambaşka bir sorunlar (kaygı, stres bozukluğu vb.) yumağı içerisine giren çocukların fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklemeye devam edebilir.

Sivil toplum kuruluşları bu süreçte neler yapabilir?

- Özellikle sesli hikaye gibi materyallerin kırsaldaki yaşama uygun versiyonlarının çoğaltılması ile kırsaldaki çocukları ve ebeveynleri benzer süreçlerde destekleyebilir.
- Geliştirilen içerikler ile doğal afet ve salgın dönemlerinde kırsaldaki aktörleri desteklemeyi hedeflese de tüm bu çalışmalar bu dönemler dışında da çocukları ve ebeveynleri desteklemek için çok önemli. Burada kırsaldaki ebeveynlerin ve çocukların olası afet ve salgın durumlarına hazırlıklı olma ve ani değişikliklere uyum sağlama becerilerinin desteklenmesi için çalışmalar yürütülebilir.
- Salgın sonrasında çocukların okula adaptasyonu ve öğrenme süreçlerinde kayıplarının ve eksiklerinin telafisi için okuldaki eğitimi tamamlayıcı ek çalışmalar yapılabilir.
- Özel gereksinimli çocukların, mülteci çocukların ve çocuk işçilerin salgın sonrası okula devam durumları takip edilerek bu çocuklara yönelik tamamlayıcı çalışmalara ağırlık verilebilir.
- Salgın döneminden olumsuz etkilenen ebeveynlere ve çocuklara yönelik psikososyal destek verilebilir. Artan ev içi şiddet vakalarına yönelik koruyucu, önleyici ve şiddeti ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalar yürütülebilir.
- Kırsaldaki eğitime dair yoksunluklardan ziyade kırsalda eğitimin fırsatlarına odaklanan çalışmalar ve yaklaşımlar geliştirilebilir.

Özel sektör bu süreçte neler yapabilir?

- İnternet servis sağlayıcısı özel sektör kuruluşları, farklı altyapı çözümleriyle internet erişimi sıkıntısı yaşayan köylere internet ulaştırılmasını sağlayabilir.
- Kurumsal sosyal sorumluluk kaynak ve projeleri köy ve kırsal mahallelerdeki kalkınma politikalarına yönlendirilebilir.
- Özel eğitim kurumları ve köy okulları arasında kardeş okul yaklaşımları geliştirilebilir.

Kamu kurumları bu süreçte neler yapabilir?

- İnternet erişim sıkıntısı yaşayan köy ve kırsal mahallelerde altyapı eksiklikleri ve ihtiyacı tespit edilerek, çözüm odaklı politikalar hayata geçirilebilir. Uzaktan eğitim döneminde oluşturulan EBA Noktaları gibi iyi örneklerin yaygınlaşması sağlanabilir.

- Uzaktan eğitim sürecinde yeniden açılan köy okullarının özellikle taşınmalı eğitim ihalelerinde yaşadıkları aksaklıkları çözmekle ilgili taşra teşkilatlarındaki ilgili birimler harekete geçirilebilir.
- Salgın ve afet durumlarında izlenecek yol haritaları, ilgili yerel aktörleri (muhtarlar, imamlar, köy öğretmenleri vb.) dahil ederek planlanabilir ve birlikte hayata geçirilebilir.
- Yürütülen projelerin duyurusunu yaparak projelerin daha geniş kitlelere ulaşması sağlanabilir.
- Sahip olduğu verileri ulaşılabilir hale getirilebilir.
- İzin süreçlerinin daha sağlıklı ilerlemesi için organizasyon şemasında sorumlu kişiler belirleyip bu kişilere ulaşmak kolaylaştırılabilir.
- Doğrudan destek olunamasa da farklı kurumlarla iş birliği için aracılık edilebilir ve alternatif kanallar önerilebilir.

Geleceğe Dair Notlar

Covid-19 Bilgi ve İletişim Ağı Projemiz kapsamında gerçekleştirdiğimiz çalışmaların, aramaların, görüşmelerin ve buluşmaların tümü neticesinde şunu söylemek mümkün: Sivil alanda yapılmış en kapsamlı muhtar odaklı çalışmayı yürüttük ve projenin çıktılarına bakıldığında hem KODA'ya hem de alandaki aktörlere yol gösterici olabilecek pek çok deneyim biriktirdik. Bu deneyimlerin ve öğrenmelerin süzebildiğimiz kısımlarını bu raporda siz okuyucularımıza aktarmaya çalıştık.

Raporumuzun bu kısmında projenin ilk aylarında hazırladığımız risk planı üzerinden geçerek "Ön görebildiğimiz risklerin ne kadarı yaşandı? Riskleri ne ölçüde yönetebildik? Öngörmediğimiz krizlerle karşılaştığımızda ne gibi çözümler ürettik?" sorularına yanıtlar aradık. KODA'nın gelecek dönemde gerçekleştirmeyi planladığı yerel toplulukları güçlendirme ve aile eğitimleri gibi çeşitli çalışmalarda fayda sağlayabileceğini düşündüğümüz noktaları derledik.

Risk Yönetimi, Yaşanılan Sorunlar ve Bulunan Çözümler

Risk planımızda öngördüğümüz başlıklardan pek çoğu ile karşılaştığımızda, planımızdaki aksiyonları gerçekleştirerek karşılaştığımız sorunları kolaylıkla çözebildik. Bunun yanı sıra KODA'nın çalışma alanı ve proje kapsamı dahilinde çözüm üretemeyeceğimiz internet erişim zorluğu / sıkıntısı gibi risklerle de karşılaştık. Bu durum da bir sivil toplum kuruluşu olarak hareket alanımızı kısıtladı.

Bilgi ve İletişim Ağı Projemiz aracılığıyla içeriklerimizin Türkiye'nin her bölgesinden kırsaldaki ebeveyn, çocuk, öğretmen gibi çeşitli faydalanıcılara erişiyor olması iş birliği yaptığımız kurumlar için etkili bir yaygınlaştırma süreci olarak görüldü.

Arama yaptığımız bazı bölgelerde özellikle muhtarların geçmişte aramalar yoluyla yaşadıkları kötü deneyimler, Bilgi ve İletişim Ağına katılmakta çekinmelerine yol açtı. Böyle durumlarda, çekinceleri kıramadığımız anlar yaşadık. Bunun yanında yereldeki ilgili karar vericilerin sivil toplum kuruluşlarına şüpheli yaklaşımları da projenin hareket alanını kısıtlayan unsurlardandı.

Aramalarımız esnasında derinlemesine görüşmeler gerçekleştirdiğimiz okul yöneticileri ile çoğu zaman çözümler noktasında uzlaşabilirsek de Bilgi ve İletişim Ağına katılımlarının görece düşük kaldığını gözlemledik. Diğer paydaşlarla benzer çekinceleri olduğunu fark ettiğimiz okul yöneticileriyle görüşürken, KODA'nın bugüne kadar gerçekleştirmiş olduğu projelerden detaylıca bahsetmenin ve Milli Eğitim Bakanlığı ile yapılan ortak çalışmalara referans vermenin bu çekinceleri aşmada en etkili yöntemlerden biri olduğunu söyleyebiliriz.

Türkiye'nin kırsal bölgelerindeki köy ve mahallelerdeki kadın muhtarlara ve diğer kadınlara ulaşma noktasında zorluklar yaşasak da raporun önceki kısımlarında görebileceğiniz gibi kadın muhtar odak grupları ve ebeveyn odaklı görüşmeler neticesinde bu zorluğu aşabildik.

Arama ekibindeki çalışma arkadaşlarımızla her hafta düzenli olarak gerçekleştirdiğimiz buluşmalarda deneyim paylaşımında bulunduk. Böylelikle aramaların üzerimizde yarattığı yoğun duyguları nötrlemeyi amaçladık. Kurum içi kapasite geliştirme ve geri bildirim eğitimlerine ek olarak etkili iletişim kurma yöntemleri üzerinde birlikte çalışarak motivasyonumuzu yüksek tutmaya çalıştık.

Bu projede Türkiye'nin 81 ilinden pek çok kişinin gruplarda katılımcı olması herkese aynı derecede hitap etmeyi zorlaştıran bir etkendi. Farklı kültürel, sosyal ve ekonomik özelliklere sahip bölgelerin ihtiyaçları da birbirinden farklıydı. Hedef kitlenin geniş tutulduğu bu tip çalışmalarda her kesime hitap edebilmek; dil farklılığı ve eğitim durumu gibi konularda karşılaşılan engelleri aşarak kapsayıcı olabilmek için çeviri, ses kaydı gibi farklı seçeneklere dair çalışmaların eş zamanlı yürütülmesinin önemli olduğunu düşünüyoruz.

Sonuç

Covid-19 salgını ile tüm dünyanın aynı anda gündemine aldığı uzaktan eğitim sürecinde bir yandan erişim sıkıntılarını aşarken bir yandan da köy ve kırsal mahallelerdeki aktörlerin ihtiyaçlarını kendilerinden dinleyerek onlara doğrudan kulak vermeyi hedefledik. Covid-19 Bilgi ve İletişim Ağı Projemizde niceliksel hedeflerimiz olan 3000 köy ve kırsal mahalle muhtarına telefon aramaları yoluyla ulaşmak ve 1500 kişiyi WhatsApp üzerinde kurduğumuz ağıma dahil etme hedeflerimizi gerçekleştirmenin mutluluğunu yaşıyoruz.

Niceliksel hedeflere ulaşmanın yanında Covid-19 salgını sürecinde kırsalda eğitimi odak alan bir çalışma ile Türkiye'nin her bölgesinden köy ve kırsal mahallelere ulaştık. Muhtarlar, öğretmenler, ebeveynler, okul yönetimleri, imamlar gibi pek çok farklı aktörle görüşmeler gerçekleştirdik ve pandemi sürecindeki deneyimlerine kulak verdik. Kırsaldaki eğitim süreçlerini aksatan faktörleri ortadan kaldırarak çözümler üretmeyi amaçladık.

6 aylık Bilgi ve İletişim Ağı Projemizde 16 haftada toplam 6807 arama gerçekleştirdik. Bu süreçte Türkiye'nin 81 ilinden 318 ilçeye bağlı 4915 köy ve kırsal mahalleye ulaştık. 4596 muhtar ve 507 öğretmenle görüşmeler gerçekleştirdik. Ulaştığımız ebeveyn, okul yöneticisi ve imam sayısı ise 563 oldu. Ulaştığımız 5720 kişinin 1504'ü WhatsApp üzerinden kurduğumuz Bilgi ve İletişim Ağı gruplarımıza davet linki kullanarak katıldı. 16 haftada gruplarımıza 38 içerik (tavsiye, etkinlik önerisi, video / ses kaydı) ve 14 bölüm sesli hikaye olmak üzere toplam 52 içerik gönderdik.

Doğrudan içeriklerimizi alan üye sayımız 1504 olarak görülse de kendi gruplarında ve topluluklarında içeriklerimizi her hafta paylaşan muhtarlar, öğretmenler, idareciler ve ebeveynler sayesinde doğrudan eriştiğimiz yetişkin sayısını (muhtarlar, ebeveynler, öğretmenler ve idareciler) 13 bin ve dolaylı toplam faydalanıcı sayımızı çarpan etkisi ile yaklaşık olarak 25 bin çocuk olarak hesaplamaktayız.¹

Türkiye'nin 81 ili ve 318 ilçesine bağlı 4915 köy ve kırsal mahalledeki binlerce çocuğa ulaşarak; pandemi sürecinde çeşitli zorluklar yaşayan ebeveynlerle öğretmen ve çocuklar arasında üçlü bir etkileşim kurabilmek, çocukların evde kaldığı ve kaygı duydukları dönemlerde ebeveynleri tarafından desteklenmesini sağlamak, özel gereksinimli çocuklara yönelik olarak ebeveynleri destekleyici içeriklerle pandemi sürecinin zorluklarını en aza indirmek, kırsaldaki aktörlerin nitelikli eğitim bakış açısı kazanmalarında yol gösterici olmak en önemli sosyal etki başlıklarımız oldu. Pandemi sürecinin zorluklarını birlikte çalışarak ve çözümler geliştirerek azaltmayı hedeflediğimiz

1 Bilgi ve İletişim Ağıımızda toplam 1504 üye bulunuyor. Bu üyelerin %85'i, düzenli olarak içeriklerimizi takip ediyor ve en az 10 kişiyle paylaşıyor. Üyelerin paylaşımı ile ulaştığımız yetişkin sayısını, bu çarpan etkisi üzerinden hesapladık (12.784 yetişkin). Tüm yetişkinlerin de içeriklerimizi en az 2 çocuk ile paylaşması üzerinden ise ulaştığımız çocuk sayısını (25.568 çocuk) hesapladık.

projemizde, ekibimizde yer alan tüm arkadaşlarımıza, gönüllülerimize, paydaşlarımıza; proje ve içeriklerin geliştirilmesi / yürütülmesi noktasında destek aldığımız ve iş birliği yaptığımız tüm uzmanlara, eğitmenlere, sivil toplum kuruluşlarına ve çalışanlarına teşekkür ederiz.



Ek-1

Ulaşılan kişilerin il bazlı dağılımı

İl	Kişi Sayısı	İl	Kişi Sayısı	İl	Kişi Sayısı
Mardin	716	Tokat	51	Amasya	8
İzmir	385	Aydın	49	Karaman	8
Şanlıurfa	255	Düzce	48	Sakarya	7
Bursa	193	Uşak	47	Rize	6
Muş	176	Kilis	46	Bitlis	5
Adana	175	Kayseri	44	Sivas	5
Muğla	170	Bolu	43	İstanbul	3
Edirne	164	Artvin	41	Kütahya	3
Bingöl	156	Yalova	41	Bartın	2
Hakkari	142	Eskişehir	39	Manisa	2
Balıkesir	126	Gaziantep	35	Niğde	2
Iğdır	123	Isparta	34	Tekirdağ	1
Mersin	121	Kırklareli	32		
Kars	114	Kırşehir	32		
Afyonkarahisar	103	Tunceli	31		
Diyarbakır	102	Ankara	28		
Malatya	102	Hatay	27		
Ardahan	101	Osmaniye	26		
Denizli	96	Kırıkkale	24		
Konya	96	Bilecik	22		
Yozgat	95	Çankırı	22		
Batman	89	Gümüşhane	21		
Siirt	88	Samsun	21		
Kastamonu	76	Bayburt	20		
Kahramanmaraş	73	Sinop	20		
Kocaeli	72	Burdur	19		
Van	70	Erzurum	18		
Çorum	69	Karabük	18		
Zonguldak	69	Antalya	14		
Elazığ	64	Erzincan	14		
Şırnak	60	Ağrı	13		
Nevşehir	58	Aksaray	12		
Adıyaman	57	Ordu	12		
Çanakkale	53	Trabzon	10		

Ek-2

Ulaşılan kişilerin ilçe bazlı dağılımı

İl	İlçe	Kişi Sayısı	İl	İlçe	Kişi Sayısı
Mardin	Kızıltepe	216 kişi	Uşak	Banaz	47 kişi
Şanlıurfa	Harran	128 kişi	Balıkesir	Altıeylül	45 kişi
Hakkari	Yüksekova	117 kişi	Düzce	Akçakoca	45 kişi
Mardin	Derik	114 kişi	Adana	Yüreğir	44 kişi
Mardin	Artuklu	103 kişi	Edirne	Keşan	44 kişi
Yozgat	Sorgun	93 kişi	Diyarbakır	Bağlar	43 kişi
İzmir	Tire	88 kişi	İzmir	Dikili	43 kişi
İğdır	Tuzluca	85 kişi	Kayseri	Develi	43 kişi
Muş	Malazgirt	85 kişi	Adana	Feke	42 kişi
Mardin	Midyat	83 kişi	İzmir	Kınık	41 kişi
Ardahan	Merkez	79 kişi	Bingöl	Adaklı	40 kişi
Muş	Varto	78 kişi	Bingöl	Solhan	40 kişi
Kocaeli	Kandıra	71 kişi	Afyonkarahisar	Sandıklı	39 kişi
Mardin	Nusaybin	71 kişi	Konya	Selçuklu	39 kişi
Van	Gevaş	68 kişi	İğdır	Aralık	38 kişi
Balıkesir	Burhaniye	67 kişi	Elazığ	Aricak	36 kişi
Bingöl	Karlıova	66 kişi	Mersin	Anamur	36 kişi
Denizli	Acıpayam	65 kişi	Eskişehir	Mihalgazi	35 kişi
İzmir	Bergama	63 kişi	Nevşehir	Hacıbektaş	35 kişi
Kars	Kağızman	60 kişi	Muğla	Milas	34 kişi
Kastamonu	İnebolu	60 kişi	Batman	Kozluk	33 kişi
Bursa	Orhaneli	59 kişi	Isparta	Eğirdir	33 kişi
Şırnak	İdil	59 kişi	Diyarbakır	Kayapınar	32 kişi
Siirt	Kurtalan	57 kişi	Giresun	Şebinkarahisar	32 kişi
Mardin	Mazıdağı	55 kişi	Kırşehir	Mucur	32 kişi
Mardin	Savur	54 kişi	Muğla	Ula	32 kişi
Kars	Sarıkamış	53 kişi	Şanlıurfa	Birecik	32 kişi
Mersin	Tarsus	53 kişi	Kırklareli	Lüleburgaz	29 kişi
Çorum	Sungurlu	50 kişi	Tunceli	Hozat	29 kişi
Edirne	Merkez	50 kişi	Adana	Aladağ	28 kişi
İzmir	Kemalpaşa	49 kişi	Artvin	Hopa	28 kişi
Zonguldak	Çaycuma	49 kişi	Denizli	Buldan	28 kişi
Kahramanmaraş	Onikişubat	48 kişi	Malatya	Akçadağ	28 kişi
Çanakkale	Biga	47 kişi	Gaziantep	Şahinbey	27 kişi
Şanlıurfa	Halfeti	47 kişi	Afyonkarahisar	Sultandağı	26 kişi

İzmir	Ödemiş	26 kişi	İzmir	Menderes	15 kişi
Edirne	Lalapaşa	24 kişi	Muğla	Dalaman	15 kişi
Hakkari	Şemdinli	24 kişi	Muğla	Yatağan	15 kişi
Osmaniye	Düziçi	24 kişi	Balıkesir	Edremit	14 kişi
Adana	Ceyhan	23 kişi	Bursa	Gemlik	14 kişi
Afyonkarahisar	İscehisar	23 kişi	Diyarbakır	Çınar	14 kişi
Elazığ	Keban	23 kişi	Edirne	İpsala	14 kişi
Batman	Beşiri	22 kişi	İzmir	Torbalı	14 kişi
Çankırı	Çerkeş	22 kişi	Muğla	Marmaris	14 kişi
Aydın	Efeler	21 kişi	Adana	Çukurova	13 kişi
Edirne	Enez	21 kişi	Ardahan	Çıldır	13 kişi
Gümüşhane	Şiran	21 kişi	Artvin	Şavşat	13 kişi
Kilis	Elbeyli	21 kişi	Kastamonu	Cide	13 kişi
Bayburt	Demirözü	20 kişi	Kilis	Polateli	13 kişi
Bilecik	Osmaneli	20 kişi	Malatya	Kale	13 kişi
Bolu	Dörtdivan	20 kişi	Malatya	Yazıhan	13 kişi
Bursa	İznik	20 kişi	Yalova	Altınova	13 kişi
Bursa	Mudanya	20 kişi	Aydın	Bozdoğan	12 kişi
Konya	Karapınar	20 kişi	Batman	Merkez	12 kişi
Sinop	Gerze	20 kişi	Bursa	İnegöl	12 kişi
Bursa	Karacabey	19 kişi	Bursa	Mustafakemalpaşa	12 kişi
Kahramanmaraş	Merkez	19 kişi	Kilis	Merkez	12 kişi
Mersin	Mut	19 kişi	Mardin	Ömerli	12 kişi
Zonguldak	Ereğli	19 kişi	Muğla	Köyceğiz	12 kişi
Burdur	Merkez	18 kişi	Muş	Merkez	12 kişi
Çorum	Laçın	18 kişi	Ankara	Çubuk	11 kişi
Karabük	Merkez	18 kişi	Edirne	Süloğlu	11 kişi
Kırıkkale	Delice	18 kişi	Mersin	Çamlıyayla	11 kişi
Nevşehir	Gülşehir	18 kişi	Ordu	Gülyalı	11 kişi
Samsun	Çarşamba	18 kişi	Adana	Karaisalı	10 kişi
Siirt	Pervari	18 kişi	Batman	Gercüş	10 kişi
Hatay	Defne	17 kişi	Batman	Sason	10 kişi
İzmir	Bayındır	17 kişi	Erzincan	Üzümlü	10 kişi
Bolu	Yeniçağa	16 kişi	Konya	Çumra	10 kişi
Muğla	Fethiye	16 kişi	Şanlıurfa	Viranşehir	10 kişi
Adana	İmamoğlu	15 kişi	Ardahan	Göle	9 kişi
Bursa	Osmangazi	15 kişi	İzmir	Seferihisar	9 kişi
Malatya	Darende	9 kişi	Konya	Ereğli	4 kişi
Trabzon	Araklı	9 kişi	Konya	Kadınhanı	4 kişi

Yalova	Çınarcık	9 kişi	Rize	Ardeşen	4 kişi
Ankara	Altındağ	8 kişi	Sakarya	Karasu	4 kişi
Antalya	Akseki	8 kişi	Şanlıurfa	Bozova	4 kişi
Erzurum	Horasan	8 kişi	Şanlıurfa	Ceylanpınar	4 kişi
Malatya	Hekimhan	8 kişi	Şanlıurfa	Eyyübiye	4 kişi
Yalova	Çiftlikköy	8 kişi	Şanlıurfa	Karaköprü	4 kişi
Aksaray	Güzelyurt	7 kişi	Yalova	Merkez	4 kişi
Ankara	Beypazarı	7 kişi	Ağrı	Merkez	3 kişi
Aydın	Karacasu	7 kişi	Ağrı	Patnos	3 kişi
Erzurum	Aziziye	7 kişi	Aksaray	Merkez	3 kişi
Karaman	Sarıveliler	7 kişi	Amasya	Merkez	3 kişi
Malatya	Arapgir	7 kişi	Antalya	Manavgat	3 kişi
Muğla	Kavaklıdere	7 kişi	Aydın	Çine	3 kişi
Siirt	Merkez	7 kişi	Eskişehir	Tepebaşı	3 kişi
Muğla	Datça	6 kişi	İzmir	Güzelbahçe	3 kişi
Şanlıurfa	Haliliye	6 kişi	Kahramanmaraş	Elbistan	3 kişi
Ağrı	Tutak	5 kişi	Konya	Seydişehir	3 kişi
Amasya	Merzifon	5 kişi	Mardin	Yeşilli	3 kişi
Aydın	Germencik	5 kişi	Şanlıurfa	Siverek	3 kişi
Bolu	Seben	5 kişi	Şanlıurfa	Suruç	3 kişi
Diyarbakır	Yenişehir	5 kişi	Siirt	Baykan	3 kişi
Gaziantep	Şehitkamil	5 kişi	Siirt	Eruh	3 kişi
Konya	Altınekin	5 kişi	Sivas	Merkez	3 kişi
Malatya	Arguvan	5 kişi	Tokat	Turhal	3 kişi
Malatya	Battalgazi	5 kişi	Bartın	Merkez	2 kişi
Malatya	Kuluncak	5 kişi	Batman	Hasankeyf	2 kişi
Malatya	Pütürge	5 kişi	Bilecik	Gölpazarı	2 kişi
Mardin	Dargeçit	5 kişi	Bitlis	Ahlat	2 kişi
Şanlıurfa	Akçakale	5 kişi	Bitlis	Mutki	2 kişi
Şanlıurfa	Hilvan	5 kişi	Bolu	Merkez	2 kişi
Yalova	Armutlu	5 kişi	Bursa	Nilüfer	2 kişi
Afyonkarahisar	Sinanpaşa	4 kişi	Erzincan	Merkez	2 kişi
Çanakkale	Ezine	4 kişi	Erzincan	Tercan	2 kişi
Elazığ	Merkez	4 kişi	Gaziantep	Yavuzeli	2 kişi
Hatay	İskenderun	4 kişi	Giresun	Merkez	2 kişi
Hatay	Arsuz	2 kişi	Denizli	Çivril	1 kişi
Hatay	Reyhanlı	2 kişi	Denizli	Honaz	1 kişi
İstanbul	Beykoz	2 kişi	Denizli	Tavas	1 kişi
Kahramanmaraş	Dulkadiroğlu	2 kişi	Diyarbakır	Çüngüş	1 kişi

Kastamonu	Azdavay	2 kişi	Düzce	Merkez	1 kişi
Kırıkkale	Bahşılı	2 kişi	Düzce	Kaynaşlı	1 kişi
Kırıkkale	Balıseyh	2 kişi	Elazığ	Karakoçan	1 kişi
Kırıkkale	Keskin	2 kişi	Erzurum	Palandöken	1 kişi
Kırklareli	Vize	2 kişi	Erzurum	Pasinler	1 kişi
Konya	Beyşehir	2 kişi	Erzurum	Yakutiye	1 kişi
Konya	İlgın	2 kişi	Eskişehir	Odunpazarı	1 kişi
Konya	Meram	2 kişi	Gaziantep	İslahiye	1 kişi
Kütahya	Merkez	2 kişi	Hakkari	Merkez	1 kişi
Malatya	Doğanşehir	2 kişi	Hatay	Antakya	1 kişi
Malatya	Yeşilyurt	2 kişi	Hatay	Dört Yol	1 kişi
Nevşehir	Ürgüp	2 kişi	Isparta	Yalvaç	1 kişi
Rize	İkizdere	2 kişi	İstanbul	Küçükçekmece	1 kişi
Sakarya	Arifiye	2 kişi	İzmir	Çeşme	1 kişi
Samsun	Bafra	2 kişi	İzmir	Menemen	1 kişi
Tunceli	Ovacık	2 kişi	İzmir	Selçuk	1 kişi
Yalova	Termal	2 kişi	Kahramanmaraş	Göksun	1 kişi
Yozgat	Merkez	2 kişi	Karaman	Merkez	1 kişi
Adıyaman	Gölbaşı	1 kişi	Kars	Akyaka	1 kişi
Adıyaman	Kahta	1 kişi	Kars	Selim	1 kişi
Afyonkarahisar	Çay	1 kişi	Kars	Susuz	1 kişi
Afyonkarahisar	Şuhut	1 kişi	Kastamonu	Araç	1 kişi
Ağrı	Eleşkirt	1 kişi	Kayseri	Hacılar	1 kişi
Ankara	Akyurt	1 kişi	Kocaeli	Gebze	1 kişi
Ankara	Kızılcahamam	1 kişi	Konya	Ahırılı	1 kişi
Antalya	Aksu	1 kişi	Konya	Akören	1 kişi
Antalya	Kemer	1 kişi	Konya	Bozkır	1 kişi
Antalya	Kepez	1 kişi	Konya	Çeltik	1 kişi
Aydın	Yenipazar	1 kişi	Konya	Hadim	1 kişi
Bitlis	Tatvan	1 kişi	Kütahya	Hisarcık	1 kişi
Burdur	Yeşilova	1 kişi	Manisa	Demirci	1 kişi
Bursa	Yıldırım	1 kişi	Manisa	Salihli	1 kişi
Çanakkale	Gelibolu	1 kişi	Mersin	Akdeniz	1 kişi
Diyarbakır	Dicle	1 kişi	Mersin	Silifke	1 kişi
Diyarbakır	Eğil	1 kişi	Muş	Bulanık	1 kişi
Diyarbakır	Ergani	1 kişi	Nevşehir	Acıgöl	1 kişi
Diyarbakır	Hazro	1 kişi	Nevşehir	Avanos	1 kişi
Diyarbakır	Kocaköy	1 kişi	Nevşehir	Kozaklı	1 kişi
Diyarbakır	Sur	1 kişi	Niğde	Merkez	1 kişi

Niğde	Çiftlik	1 kişi
Ordu	Gürgentepe	1 kişi
Osmaniye	Merkez	1 kişi
Osmaniye	Kadirli	1 kişi
Sakarya	Sapanca	1 kişi
Samsun	Vezirköprü	1 kişi
Sivas	Gürün	1 kişi
Sivas	Şarkışla	1 kişi
Şırnak	Silopi	1 kişi
Tekirdağ	Çorlu	1 kişi
Tokat	Sulusaray	1 kişi
Trabzon	Of	1 kişi
Van	Merkez	1 kişi
Zonguldak	Devrek	1 kişi

Ek-3

Ağa katılan kişilerin il ve ilçe bazlı dağılımı

İl ve İlçe	Ulaşılan Kişi Sayısı	Ulaşılan Köy Sayısı	Ağ Üyesi
Adana	175 kişi	165 köy	31 ağ üyesi
Aladağ	28 kişi	27 köy	1 ağ üyesi
Ceyhan	23 kişi	23 köy	5 ağ üyesi
Çukurova	13 kişi	13 köy	4 ağ üyesi
Feke	42 kişi	35 köy	8 ağ üyesi
İmamoğlu	15 kişi	15 köy	2 ağ üyesi
Karaisali	10 kişi	10 köy	-
Yüreğir	44 kişi	42 köy	11 ağ üyesi
Adıyaman	57 kişi	47 köy	21 ağ üyesi
Gölbaşı	1 kişi	1 köy	-
Kahta	56 kişi	46 köy	21 ağ üyesi
Afyonkarahisar	103 kişi	93 köy	17 ağ üyesi
Çay	1 kişi	1 köy	-
İscehisar	23 kişi	21 köy	2 ağ üyesi
Kızılören	9 kişi	6 köy	2 ağ üyesi
Sandıklı	39 kişi	39 köy	6 ağ üyesi
Sinanpaşa	4 kişi	2 köy	2 ağ üyesi
Sultandağı	26 kişi	23 köy	5 ağ üyesi
Şuhut	1 kişi	1 köy	-
Ağrı	13 kişi	12 köy	13 ağ üyesi
Merkez	3 kişi	3 köy	3 ağ üyesi
Eleşkirt	1 kişi	1 köy	1 ağ üyesi
Patnos	3 kişi	3 köy	3 ağ üyesi
Tutak	6 kişi	5 köy	6 ağ üyesi
Amasya	8 kişi	8 köy	-
Merkez	3 kişi	3 köy	-
Merzifon	5 kişi	5 köy	-
Ankara	28 kişi	28 köy	-
Akyurt	1 kişi	1 köy	-
Altındağ	8 kişi	8 köy	-
Beypazarı	7 kişi	7 köy	-
Çubuk	11 kişi	11 köy	-
Kızılcahamam	1 kişi	1 köy	-
Antalya	14 kişi	14 köy	1 ağ üyesi

Akseki	8 kişi	8 köy	-
Aksu	1 kişi	1 köy	-
Kemer	1 kişi	1 köy	1 ağ üyesi
Kepez	1 kişi	1 köy	-
Manavgat	3 kişi	3 köy	-
Artvin	41 kişi	40 köy	7 ağ üyesi
Hopa	28 kişi	27 köy	6 ağ üyesi
şavşat	13 kişi	13 köy	1 ağ üyesi
Aydın	49 kişi	48 köy	23 ağ üyesi
Bozdoğan	12 kişi	12 köy	4 ağ üyesi
Çine	3 kişi	3 köy	-
Efeler	21 kişi	20 köy	12 ağ üyesi
Germencik	5 kişi	5 köy	1 ağ üyesi
Karacasu	7 kişi	7 köy	5 ağ üyesi
Yenipazar	1 kişi	1 köy	-
Balıkesir	126 kişi	113 köy	17 ağ üyesi
Altıeylül	45 kişi	38 köy	12 ağ üyesi
Burhaniye	67 kişi	61 köy	4 ağ üyesi
Edremit	14 kişi	14 köy	1 ağ üyesi
Bilecik	22 kişi	21 köy	-
Gölpazarı	2 kişi	2 köy	-
Osmaneli	20 kişi	19 köy	-
Bingöl	156 kişi	100 köy	54 ağ üyesi
Adaklı	40 kişi	33 köy	19 ağ üyesi
Karlıova	66 kişi	35 köy	29 ağ üyesi
Solhan	40 kişi	32 köy	16 ağ üyesi
Bitlis	5 kişi	4 köy	1 ağ üyesi
Ahlat	2 kişi	2 köy	-
Mutki	2 kişi	1 köy	1 ağ üyesi
Tatvan	1 kişi	1 köy	-
Bolu	43 kişi	42 köy	8 ağ üyesi
Merkez	2 kişi	2 köy	1 ağ üyesi
Dörtdivan	20 kişi	20 köy	2 ağ üyesi
Seben	5 kişi	5 köy	1 ağ üyesi
Yeniçağa	16 kişi	15 köy	4 ağ üyesi
Burdur	19 kişi	14 köy	3 ağ üyesi
Merkez	18 kişi	13 köy	3 ağ üyesi
Yeşilova	1 kişi	1 köy	-

Bursa	193 kişi	136 köy	73 ağ üyesi
Gemlik	14 kişi	14 köy	5 ağ üyesi
İnegöl	12 kişi	5 köy	5 ağ üyesi
İznik	20 kişi	19 köy	12 ağ üyesi
Karacabey	19 kişi	15 köy	15 ağ üyesi
Mudanya	20 kişi	15 köy	9 ağ üyesi
Mustafakemalpaşa	12 kişi	12 köy	6 ağ üyesi
Nilüfer	2 kişi	2 köy	1 ağ üyesi
Orhaneli	59 kişi	25 köy	5 ağ üyesi
Orhangazi	19 kişi	14 köy	10 ağ üyesi
Osmangazi	15 kişi	14 köy	5 ağ üyesi
Yıldırım	1 kişi	1 köy	-
Çanakkale	53 kişi	53 köy	-
Biga	47 kişi	47 köy	-
Ezine	4 kişi	4 köy	-
Gelibolu	1 kişi	1 köy	-
Yenice	1 kişi	1 köy	-
Çankırı	22 kişi	22 köy	4 ağ üyesi
Çerkeş	22 kişi	22 köy	4 ağ üyesi
Çorum	69 kişi	64 köy	7 ağ üyesi
Merkez	1 kişi	1 köy	-
Laçın	18 kişi	16 köy	1 ağ üyesi
Sungurlu	50 kişi	47 köy	6 ağ üyesi
Denizli	96 kişi	88 köy	31 ağ üyesi
Acıpayam	65 kişi	57 köy	25 ağ üyesi
Buldan	28 kişi	28 köy	6 ağ üyesi
Çivril	1 kişi	1 köy	-
Honaz	1 kişi	1 köy	-
Tavas	1 kişi	1 köy	-
Diyarbakır	102 kişi	94 köy	20 ağ üyesi
Bağlar	43 kişi	40 köy	7 ağ üyesi
Çermik	1 kişi	1 köy	-
Çınar	14 kişi	14 köy	1 ağ üyesi
Çüngüş	1 kişi	1 köy	-
Dicle	1 kişi	1 köy	-
Eğil	1 kişi	1 köy	-
Ergani	1 kişi	1 köy	-
Hazro	1 kişi	1 köy	1 ağ üyesi

Kayapınar	32 kişi	27 köy	11 ağ üyesi
Kocaköy	1 kişi	1 köy	-
Sur	1 kişi	1 köy	-
Yenişehir	5 kişi	5 köy	-
Edirne	164 kişi	160 köy	17 ağ üyesi
Merkez	50 kişi	50 köy	2 ağ üyesi
Enez	21 kişi	20 köy	1 ağ üyesi
İpsala	14 kişi	14 köy	1 ağ üyesi
Keşan	44 kişi	42 köy	7 ağ üyesi
Lalapaşa	24 kişi	24 köy	6 ağ üyesi
Süloğlu	11 kişi	10 köy	-
Elazığ	64 kişi	59 köy	34 ağ üyesi
Merkez	4 kişi	4 köy	-
Arıcak	36 kişi	31 köy	13 ağ üyesi
Karakoçan	1 kişi	1 köy	-
Keban	23 kişi	23 köy	21 ağ üyesi
Erzincan	14 kişi	14 köy	-
Merkez	2 kişi	2 köy	-
Tercan	2 kişi	2 köy	-
Üzümlü	10 kişi	10 köy	-
Erzurum	18 kişi	13 köy	2 ağ üyesi
Aziziye	7 kişi	7 köy	-
Horasan	8 kişi	3 köy	2 ağ üyesi
Palandöken	1 kişi	1 köy	-
Pasinler	1 kişi	1 köy	-
Yakutiye	1 kişi	1 köy	-
Eskişehir	39 kişi	37 köy	6 ağ üyesi
Mihalgazi	3 kişi	3 köy	1 ağ üyesi
Odunpazarı	1 kişi	1 köy	-
Tepebaşı	35 kişi	33 köy	5 ağ üyesi
Gaziantep	35 kişi	35 köy	4 ağ üyesi
İslahiye	1 kişi	1 köy	-
Şahinbey	27 kişi	27 köy	4 ağ üyesi
Şehitkamil	5 kişi	5 köy	-
Yavuzeli	2 kişi	2 köy	-
Giresun	34 kişi	28 köy	2 ağ üyesi
Merkez	2 kişi	2 köy	1 ağ üyesi
Şebinkarahisar	32 kişi	26 köy	1 ağ üyesi

Gümüşhane	21 kişi	21 köy	-
Şiran	21 kişi	21 köy	-
Hakkari	142 kişi	112 köy	63 ağ üyesi
Merkez	1 kişi	1 köy	-
Şemdinli	24 kişi	21 köy	14 ağ üyesi
Yüksekova	117 kişi	90 köy	49 ağ üyesi
Hatay	27 kişi	26 köy	4 ağ üyesi
Antakya	1 kişi	1 köy	-
Arsuz	2 kişi	2 köy	-
Defne	17 kişi	16 köy	4 ağ üyesi
Dört Yol	1 kişi	1 köy	-
İskenderun	4 kişi	4 köy	-
Reyhanlı	2 kişi	2 köy	-
Isparta	34 kişi	33 köy	14 ağ üyesi
Eğirdir	33 kişi	32 köy	14 ağ üyesi
Yalvaç	1 kişi	1 köy	-
Mersin	121 kişi	119 köy	14 ağ üyesi
Akdeniz	1 kişi	1 köy	1 ağ üyesi
Anamur	36 kişi	36 köy	4 ağ üyesi
Çamlıyayla	11 kişi	11 köy	1 ağ üyesi
Mut	19 kişi	19 köy	1 ağ üyesi
Silifke	1 kişi	1 köy	-
Tarsus	53 kişi	51 köy	7 ağ üyesi
İstanbul	3 kişi	3 köy	2 ağ üyesi
Beykoz	2 kişi	2 köy	1 ağ üyesi
Küçükçekmece	1 kişi	1 köy	1 ağ üyesi
İzmir	385 kişi	373 köy	89 ağ üyesi
Bayındır	17 kişi	17 köy	1 ağ üyesi
Bergama	63 kişi	61 köy	17 ağ üyesi
Çeşme	1 kişi	1 köy	-
Dikili	43 kişi	40 köy	11 ağ üyesi
Güzelbahçe	3 kişi	2 köy	1 ağ üyesi
Kemalpaşa	49 kişi	48 köy	18 ağ üyesi
Kınık	41 kişi	41 köy	6 ağ üyesi
Menderes	15 kişi	14 köy	3 ağ üyesi
Menemen	1 kişi	1 köy	-
Ödemiş	26 kişi	26 köy	1 ağ üyesi
Seferihisar	10 kişi	10 köy	10 ağ üyesi

Selçuk	1 kişi	1 köy	-
Tire	88 kişi	85 köy	20 ağ üyesi
Torbalı	14 kişi	14 köy	-
Urla	13 kişi	12 köy	1 ağ üyesi
Kars	114 kişi	104 köy	43 ağ üyesi
Akyaka	1 kişi	1 köy	1 ağ üyesi
Kağızman	60 kişi	55 köy	11 ağ üyesi
Sarıkamış	53 kişi	46 köy	30 ağ üyesi
Selim	1 kişi	1 köy	1 ağ üyesi
Susuz	1 kişi	1 köy	-
Kastamonu	76 kişi	70 köy	10 ağ üyesi
Araç	1 kişi	1 köy	-
Azdavay	2 kişi	2 köy	-
Cide	13 kişi	13 köy	1 ağ üyesi
İnebolu	60 kişi	54 köy	9 ağ üyesi
Kayseri	44 kişi	33 köy	6 ağ üyesi
Develi	43 kişi	32 köy	6 ağ üyesi
Hacılar	1 kişi	1 köy	-
Kırklareli	32 kişi	28 köy	9 ağ üyesi
Merkez	1 kişi	1 köy	1 ağ üyesi
Lüleburgaz	29 kişi	25 köy	8 ağ üyesi
Vize	2 kişi	2 köy	-
Kırşehir	32 kişi	30 köy	2 ağ üyesi
Mucur	32 kişi	30 köy	2 ağ üyesi
Kocaeli	72 kişi	72 köy	41 ağ üyesi
Gebze	1 kişi	1 köy	1 ağ üyesi
Kandıra	71 kişi	71 köy	40 ağ üyesi
Konya	96 kişi	76 köy	31 ağ üyesi
Ahırlı	1 kişi	1 köy	-
Akören	1 kişi	1 köy	-
Altınekin	5 kişi	3 köy	1 ağ üyesi
Beyşehir	2 kişi	2 köy	-
Bozkır	1 kişi	1 köy	-
Çeltik	1 kişi	1 köy	-
Çumra	10 kişi	10 köy	7 ağ üyesi
Ereğli	4 kişi	1 köy	-
Hadım	1 kişi	1 köy	-
Ilgın	2 kişi	2 köy	-

Kadınhanı	4 kişi	3 köy	1 ağ üyesi
Karapınar	20 kişi	13 köy	1 ağ üyesi
Meram	2 kişi	2 köy	-
Selçuklu	39 kişi	32 köy	21 ağ üyesi
Seydişehir	3 kişi	3 köy	-
Kütahya	3 kişi	3 köy	-
Merkez	2 kişi	2 köy	-
Hisarcık	1 kişi	1 köy	-
Malatya	102 kişi	100 köy	16 ağ üyesi
Akçadağ	28 kişi	27 köy	9 ağ üyesi
Arapgir	7 kişi	7 köy	1 ağ üyesi
Arguvan	5 kişi	5 köy	-
Battalgazi	5 kişi	5 köy	1 ağ üyesi
Darende	9 kişi	8 köy	-
Doğanşehir	2 kişi	2 köy	1 ağ üyesi
Hekimhan	8 kişi	8 köy	-
Kale	13 kişi	13 köy	-
Kuluncak	5 kişi	5 köy	1 ağ üyesi
Pütürge	5 kişi	5 köy	2 ağ üyesi
Yazıhan	13 kişi	13 köy	1 ağ üyesi
Yeşilyurt	2 kişi	2 köy	-
Manisa	2 kişi	2 köy	-
Demirci	1 kişi	1 köy	-
Salihli	1 kişi	1 köy	-
Kahramanmaraş	73 kişi	72 köy	18 ağ üyesi
Merkez	19 kişi	18 köy	13 ağ üyesi
Dulkadiroğlu	2 kişi	2 köy	-
Elbistan	3 kişi	3 köy	1 ağ üyesi
Göksun	1 kişi	1 köy	-
Onikişubat	48 kişi	48 köy	4 ağ üyesi
Mardin	716 kişi	582 köy	269 ağ üyesi
Artuklu	103 kişi	88 köy	22 ağ üyesi
Dargeçit	5 kişi	4 köy	-
Derik	114 kişi	88 köy	50 ağ üyesi
Kızıltepe	216 kişi	173 köy	86 ağ üyesi
Mazıdağı	55 kişi	46 köy	15 ağ üyesi
Midyat	83 kişi	66 köy	39 ağ üyesi
Nusaybin	71 kişi	66 köy	17 ağ üyesi

Ömerli	12 kişi	11 köy	5 ağ üyesi
Savur	54 kişi	37 köy	35 ağ üyesi
Yeşilli	3 kişi	3 köy	-
Muğla	170 kişi	148 köy	13 ağ üyesi
Bodrum	19 kişi	17 köy	3 ağ üyesi
Dalaman	15 kişi	11 köy	3 ağ üyesi
Datça	6 kişi	6 köy	-
Fethiye	16 kişi	14 köy	-
Kavaklıdere	7 kişi	7 köy	-
Köyceğiz	12 kişi	10 köy	-
Marmaris	14 kişi	13 köy	1 ağ üyesi
Milas	34 kişi	29 köy	1 ağ üyesi
Ula	32 kişi	29 köy	5 ağ üyesi
Yatağan	15 kişi	12 köy	-
Muş	176 kişi	150 köy	60 ağ üyesi
Merkez	12 kişi	10 köy	7 ağ üyesi
Bulanık	1 kişi	1 köy	1 ağ üyesi
Malazgirt	85 kişi	64 köy	45 ağ üyesi
Varto	78 kişi	75 köy	7 ağ üyesi
Nevşehir	58 kişi	53 köy	30 ağ üyesi
Acıgöl	1 kişi	1 köy	-
Avanos	1 kişi	1 köy	-
Gülşehir	18 kişi	18 köy	10 ağ üyesi
Hacıbektaş	35 kişi	30 köy	20 ağ üyesi
Kozaklı	1 kişi	1 köy	-
Ürgüp	2 kişi	2 köy	-
Niğde	2 kişi	2 köy	1 ağ üyesi
Merkez	1 kişi	1 köy	-
Çiftlik	1 kişi	1 köy	1 ağ üyesi
Ordu	12 kişi	12 köy	2 ağ üyesi
Gülyalı	11 kişi	11 köy	1 ağ üyesi
Gürgentepe	1 kişi	1 köy	1 ağ üyesi
Rize	6 kişi	6 köy	4 ağ üyesi
Ardeşen	4 kişi	4 köy	2 ağ üyesi
İkizdere	2 kişi	2 köy	2 ağ üyesi
Sakarya	7 kişi	6 köy	-
Arifiye	2 kişi	2 köy	-
Karasu	4 kişi	3 köy	-

Sapanca	1 kişi	1 köy	-
Samsun	21 kişi	21 köy	6 ağ üyesi
Bafra	2 kişi	2 köy	1 ağ üyesi
Çarşamba	18 kişi	18 köy	5 ağ üyesi
Vezirköprü	1 kişi	1 köy	-
Siirt	88 kişi	71 köy	14 ağ üyesi
Merkez	7 kişi	3 köy	1 ağ üyesi
Baykan	3 kişi	3 köy	-
Eruh	3 kişi	3 köy	-
Kurtalan	57 kişi	48 köy	11 ağ üyesi
Pervari	18 kişi	14 köy	2 ağ üyesi
Sinop	20 kişi	20 köy	1 ağ üyesi
Gerze	20 kişi	20 köy	1 ağ üyesi
Sivas	5 kişi	5 köy	1 ağ üyesi
Merkez	3 kişi	3 köy	1 ağ üyesi
Gürün	1 kişi	1 köy	-
Şarkışla	1 kişi	1 köy	-
Tekirdağ	1 kişi	1 köy	-
Çorlu	1 kişi	1 köy	-
Tokat	51 kişi	50 köy	11 ağ üyesi
Erbaa	47 kişi	46 köy	11 ağ üyesi
Sulusaray	1 kişi	1 köy	-
Turhal	3 kişi	3 köy	-
Trabzon	10 kişi	10 köy	1 ağ üyesi
Araklı	9 kişi	9 köy	-
Of	1 kişi	1 köy	1 ağ üyesi
Tunceli	31 kişi	26 köy	9 ağ üyesi
Hozat	29 kişi	24 köy	9 ağ üyesi
Ovacık	2 kişi	2 köy	-
Şanlıurfa	255 kişi	206 köy	97 ağ üyesi
Akçakale	5 kişi	5 köy	2 ağ üyesi
Birecik	32 kişi	20 köy	9 ağ üyesi
Bozova	4 kişi	4 köy	1 ağ üyesi
Ceylanpınar	4 kişi	4 köy	2 ağ üyesi
Eyyübiye	4 kişi	3 köy	4 ağ üyesi
Halfeti	47 kişi	43 köy	22 ağ üyesi
Haliliye	6 kişi	5 köy	4 ağ üyesi
Harran	128 kişi	101 köy	40 ağ üyesi

Hilvan	5 kişi	3 köy	4 ağ üyesi
Karaköprü	4 kişi	4 köy	3 ağ üyesi
Siverek	3 kişi	3 köy	1 ağ üyesi
Suruç	3 kişi	3 köy	1 ağ üyesi
Viranşehir	10 kişi	8 köy	4 ağ üyesi
Uşak	47 kişi	43 köy	2 ağ üyesi
Banaz	47 kişi	43 köy	2 ağ üyesi
Van	70 kişi	51 köy	18 ağ üyesi
Merkez	1 kişi	1 köy	-
Edremit	1 kişi	1 köy	1 ağ üyesi
Gevaş	68 kişi	49 köy	17 ağ üyesi
Yozgat	95 kişi	85 köy	3 ağ üyesi
Merkez	2 kişi	2 köy	-
Sorgun	93 kişi	83 köy	3 ağ üyesi
Zonguldak	69 kişi	64 köy	11 ağ üyesi
Çaycuma	49 kişi	44 köy	6 ağ üyesi
Devrek	1 kişi	1 köy	1 ağ üyesi
Ereğli	19 kişi	19 köy	4 ağ üyesi
Aksaray	12 kişi	8 köy	10 ağ üyesi
Merkez	5 kişi	3 köy	5 ağ üyesi
Güzelyurt	7 kişi	5 köy	5 ağ üyesi
Bayburt	20 kişi	20 köy	3 ağ üyesi
Demirözü	20 kişi	20 köy	3 ağ üyesi
Karaman	8 kişi	8 köy	2 ağ üyesi
Merkez	1 kişi	1 köy	-
Sarıveliler	7 kişi	7 köy	2 ağ üyesi
Kırıkkale	24 kişi	23 köy	5 ağ üyesi
Başılı	2 kişi	2 köy	2 ağ üyesi
Balışeyh	2 kişi	1 köy	-
Delice	18 kişi	18 köy	1 ağ üyesi
Keskin	2 kişi	2 köy	2 ağ üyesi
Batman	89 kişi	66 köy	58 ağ üyesi
Merkez	12 kişi	10 köy	7 ağ üyesi
Beşiri	22 kişi	17 köy	17 ağ üyesi
Gercüş	10 kişi	8 köy	5 ağ üyesi
Hasankeyf	2 kişi	2 köy	-
Kozluk	33 kişi	20 köy	22 ağ üyesi
Sason	10 kişi	9 köy	7 ağ üyesi

Şirnak	60 kişi	57 köy	15 ağ üyesi
İdil	59 kişi	56 köy	15 ağ üyesi
Silopi	1 kişi	1 köy	-
Bartın	2 kişi	2 köy	-
Merkez	2 kişi	2 köy	-
Ardahan	101 kişi	93 köy	13 ağ üyesi
Merkez	79 kişi	79 köy	1 ağ üyesi
Çıldır	13 kişi	9 köy	8 ağ üyesi
Göle	9 kişi	5 köy	4 ağ üyesi
Iğdır	123 kişi	100 köy	42 ağ üyesi
Aralık	38 kişi	27 köy	13 ağ üyesi
Tuzluca	85 kişi	73 köy	29 ağ üyesi
Yalova	41 kişi	39 köy	9 ağ üyesi
Merkez	4 kişi	3 köy	2 ağ üyesi
Altınova	13 kişi	13 köy	2 ağ üyesi
Armutlu	5 kişi	5 köy	1 ağ üyesi
Çınarcık	9 kişi	8 köy	-
Çiftlikköy	8 kişi	8 köy	4 ağ üyesi
Termal	2 kişi	2 köy	-
Karabük	18 kişi	18 köy	-
Merkez	18 kişi	18 köy	-
Kilis	46 kişi	45 köy	11 ağ üyesi
Merkez	12 kişi	12 köy	3 ağ üyesi
Elbeyli	21 kişi	20 köy	6 ağ üyesi
Polateli	13 kişi	13 köy	2 ağ üyesi
Osmaniye	26 kişi	23 köy	-
Merkez	1 kişi	1 köy	-
Düziçi	24 kişi	21 köy	-
Kadirli	1 kişi	1 köy	-
Düzce	48 kişi	44 köy	14 ağ üyesi
Merkez	1 kişi	1 köy	-
Akçakoca	45 kişi	42 köy	12 ağ üyesi
Kaynaşlı	2 kişi	1 köy	2 ağ üyesi